

R

64016

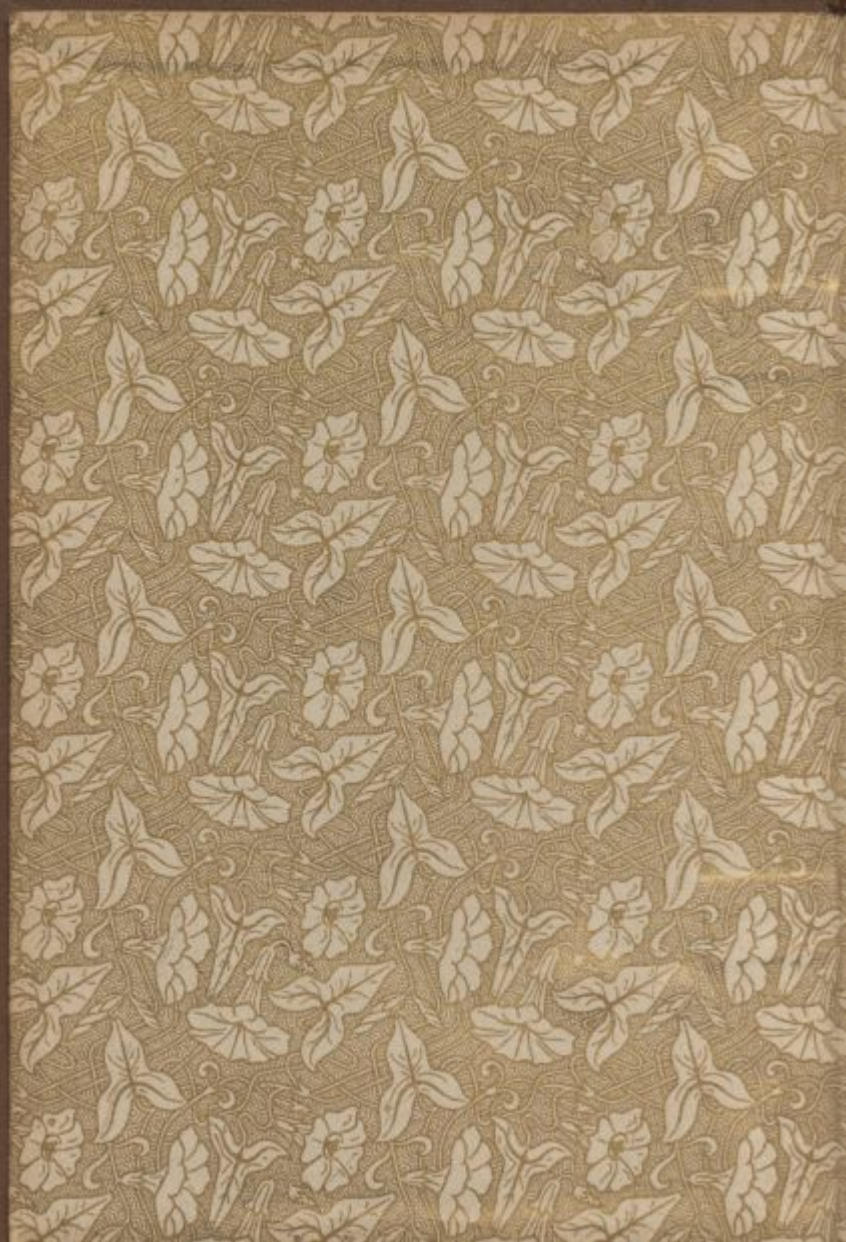
čič.

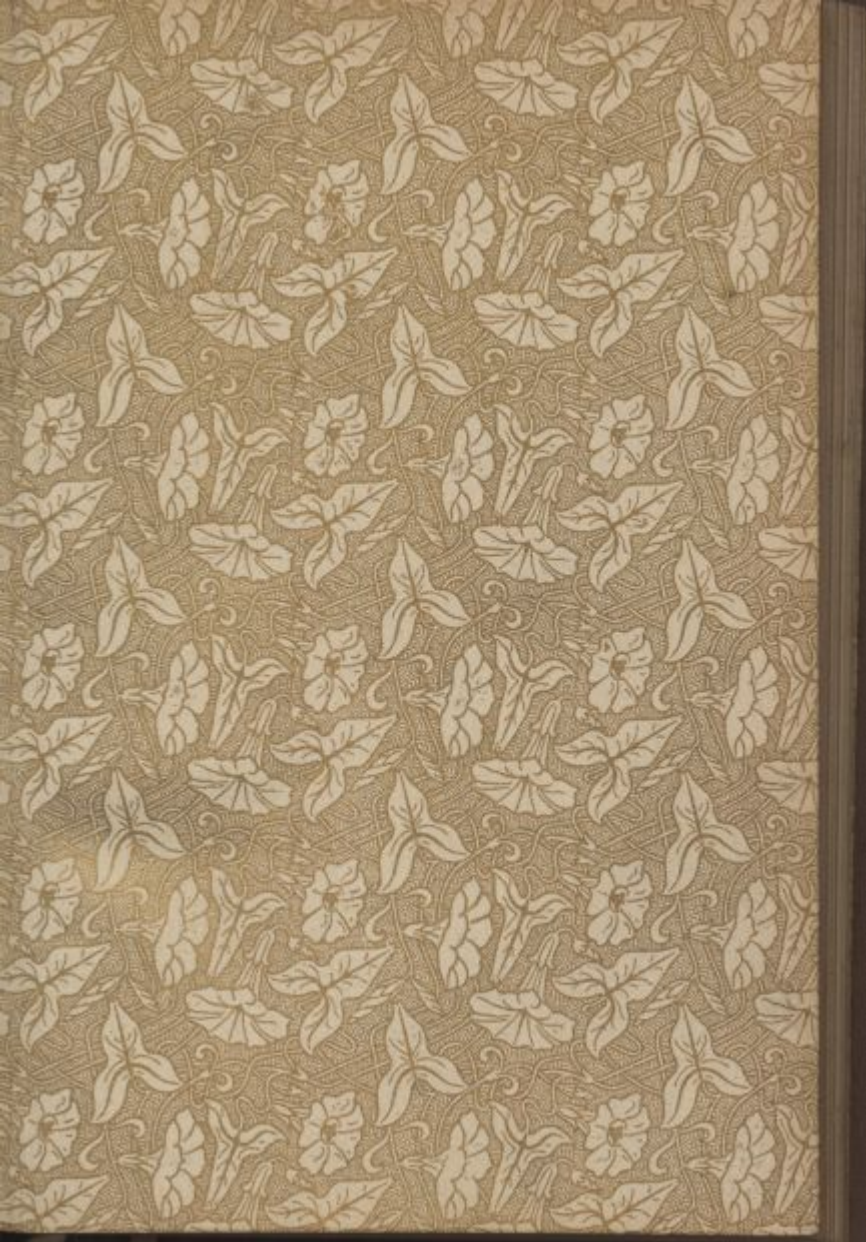
POEZIJE

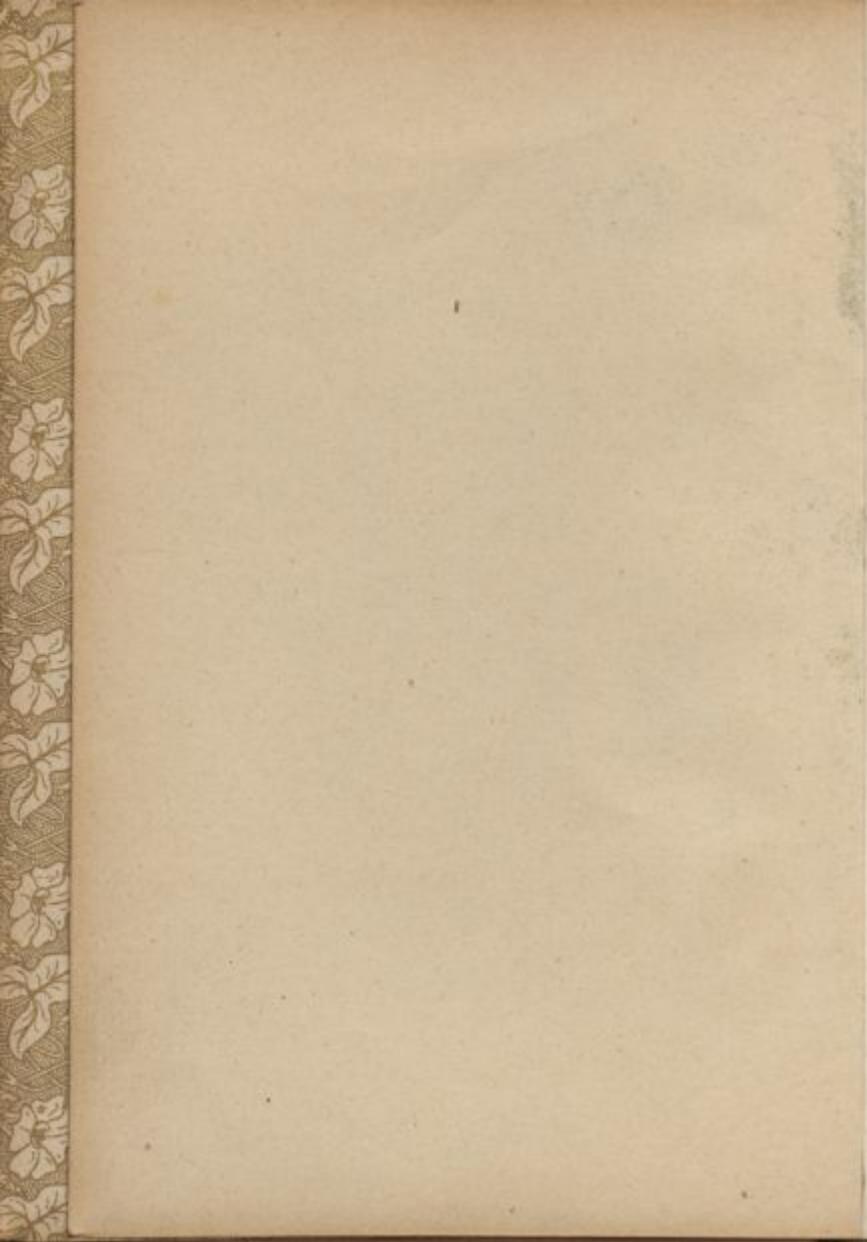
IV.

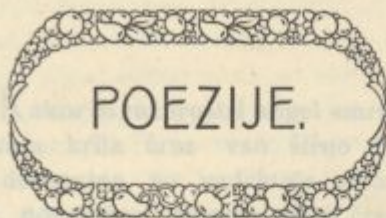

CRAMER, P. H. & J. W. FENNELL
FOLLOWING

POEZIJE.

Zložil

S. Gregorčič.

IV.

Ivan Vrhovnjak

Tiskala in založila

„Narodna Tiskarna“ v Gorici.

1908.

POEZIE

64016

IN=030003824

Kakor bi razprostrl angel smrti mračna svoja krila črez vso širno in ozko našo domovino, so vzdrhtela srca, ko je hitela novembra meseca 1906 črez naše gore in doline, po mestih, trgih, selih in gorskih kočah bolestna vest, da je zatisnil k večnemu počitku svoje trudne, odpočitka potrebne in počitka želeče oči ljubljene Slovencev: Simon Gregorčič.

Biser, ki nam ga je dalo nebo ob svečanem, obilno blagoslovljenem dnevu, nam je vzelo spet ob žalostni, trpki uri. Nenadoma je zapadel meteor, blesteč skozi desetletja v gloriji nebeški, ogrevajoč stotera in tisočera srca, strmeča z občudovanjem vanj, drhteča mu naproti v veliki, gorki ljubezni . . .

Bridkost in sladkost je v dejstvu in v spominu: narod, ki ga je svoječasno videl trpina, mu je priredil kraljevski pogreb . . .

A še mu je dolžnik! Ker resnično, velik in prevelik je naš dolg! Mrtvemu pesniku, snivajočemu sedaj v miru božjem brez potreb in brez hrepenenja, se ne moremo oddolžiti. A plačajmo dolg ljubljencu pevčevega srca, „Šolskemu domu“ v Gorici, ki pošilja med slovenski svet zadnje stvaritve pesnikovega srca in duha.

Gregorčič ni iskal v svoji veličini in plemenitosti nikdar sebe, a z vsem srcem je drhtel za korist, za prospeh, za življenje in moč narodovo. A kje začenja moč življenja? Ali ne v mladikah? Te zbirajmo z ljubeznijo, te gojimo, za te skrbimo, te oplemenitujmo, in glej, podpremo in oplemenitimo ves narod! V pozne rodove bo segalo naše delo, bo rosil blagoslov naših učilnic in vzgojišč. V poznih rodovih bo klilo seme, bo cvetel cvet in bo zorel sad blagih, nesebičnih naših dejanj. Iz neomadeževanega spomina, iz sladke hvaležnosti, iz bridke zavesti neplačanega dolga se naj dvigne tisočero voljnih, močnih rok, da podprejo s svojo močjo, da blagoslovijo s svojo ljubeznijo zadnjo ljubav velikega rajnika: slovensko šolo v Gorici!

Biseri, ki jih nudijo ti listi, niso obrušeni vsi do slednje črte, do zadnjega obrisa. A kakor se spočenja in rodi biser le iz ranjene školjke, tako so se rodili tudi ti biseri iz ranjenega, trpečega srca velikega pesnika. In vsi so bolj ali manj blesteči odsevi plameneče, ljubeče, trpeče in vse odpuščajoče duše Gregorčičeve . . .

Tvojemu spominu, Tvojim manom, veliki pesnik-trpin, v čast in v oddolžitev, slovenski deci v korist in v rešitev naj romajo ti spevi v slednjo slovensko hišo;

in pesem Tvoja nam molitev bodi,
 ki moli jo nevesta v srečnih dneh,
 kot svetla zvezda nas tolaži, vodi
 naj v žalosti brezzvezdnatih nočeh.
 Naj peva jo vesel pastir na trati,
 ob delu peva naj jo mož krepak,
 ob zibelki jo pevaj mlada mati,
 na bojnem polju pevaj jo vojak ;
 kjerkoli v širnem svetu kdaj Slovenec hodi,
 naj vedno spev ga Tvoj spremlja povesdi . . .

Fr. Ks. Meško.

POEZIJE.

Moje pesmi.

Motto:

„Ne Bog ne vrug tu v strunah teh ne poje:
nedolžna so in le človeška stvar;
a vsak pokaže, jih sodeč po svoje,
li božja v njem, li vražja biva tvar.“

Moje pesmi.

Ne pišem jaz pesmi na rožnat papir
 in morda celo parfimiran;
 Slovenci, oh, prosim, s tem dajte mi mir,
 – saj kmet sem, ubog in preziran.

Srce mi nevsahli je pesmi izvor
 in vaše srce naj bo knjiga!
 Vulkansko ta vir se mi dviga navzgor,
 a v src naj vam knjižico šviga!

In ako goreči moj srčni vulkan
 za dom vas in narod ogreje,
 – za narod moj nisem tu goret zaman,
 vaš žar ga bo grel najtopleje.

Na dan!

Mi mrtvi smo, mi v grobi smo,
 mi v njem po tuji zlobi smo,
 po tuji smo hudobi
 in svoji krivdi v grobi . . .
 A čuj, kaj zdaj buči, grmi?
 Dne sodnjega to tromba ni, —
 buditelj-angelj naš nam trobi:
 „Vstanite, polmrličiči vi,
 odprite se, vi živi grobi,
 naš rod vrnite boljši dobi;
 naj rod slovanski v vek živi!
 Slovanski rod, na dan, na dan,
 teptani narod - velikan,
 na dan, na dan!“

Pritisnil me Bog na srce je . . .

Pritisnil me Bog na srce je,
 ko dete nedolžno in srečno,
 in prosil Boga sem prevroče,
 naj tam bi počival na večno.

A On mi dejal je: „Oj dete,
 preveč si že prosiš ti sreče;
 ni raja še zá-te, še trpi,
 se v ognji življenja čisteče!

Ko včistiš se v peči življenja,
 v čistilnici zláta dol oni, —
 potem pa brez peg in brez boli
 na prsih na veke mi sloni!“

Poezija.

Ko davi sem vstala,
 cvetice sem brala
 in cvetkam dejala:
 „Komú ve cvetite, zakaj?“
 So cvetke molčale
 velike in male,
 otožno se nekam zibale.
 Zakaj? Bog znaj!
 Jaz tudi sem mlada cvetica
 in polna duhá sem in krasnega lica;
 a zraven cvetu in pa poleg duhá
 imam še za tisoče drugih srca!
 Komú bo ta cvet, komú bo duh ta?
 Prijetni moj duh in prekrasni moj cvet
 uživa naj mari nevredni ta svet?

Nikdar!

Jaz nisem pozemeljska stvar,
 rodila iz božjega sem se srca.
 In kam naj grem s tega sveta,
 jaz hčerka neba?

Domov,
 v deželo duhov!

Ne hodi
od todi,
v tolažbo zemljanom nam bodi!

Mrliča spremljal sem . . .

Mrliča spremljal sem k pogrebu,
 bil blag je, meni drag mrlič;
 duh plaval mu je proti nebu,
 prerojen, mlad ko Feniks tič.

Povešal teme sem otožno,
 le s težka si dušil solzé
 in duh pošiljal moj pobožno
 zanj prošnje gor je in za se.

A drugih vrste so kramljaje
 skazávale mu „zadnjo čast“
 in, svet vesoljni rešetaje,
 pogreba vživale so slast.

„Duh, vrni v truplo se!“ — zakličem,
 „odvezni s krste te pokrov,
 kramljače te brezčutne z bičem
 srdit zapodi spet domov!“

Srce — gnezdo, gredica.

Tu v srci cvetice čarobne imam,
 a zraven — sršene in gade;
 kaj bolj vam dopade? •
 Kar hočete, rad vam oddam.
 Ve, ženske, cvetice bi rade, —
 a cvet jim prehitro odpade;
 vi, moški, pa rajši sršene in gade,
 iz stare že menda navade,
 da sikate bolj
 in pikate bolj!
 Pa bode vam želja izpolnjena naj,
 sršenov in gadov dovolj je sedaj!
 Le hitro srce mi odprite,
 kar hočete, tu izberite:
 cvetice, sršene in gade dobite,
 a gade, sršene med cvetkami skrite!

„Lama sabaktani?“

Oh, Eloi, lama sabaktani?

Na križi ves Ti v eni rani,
„zakaj si me, o j Bog, zapustil?“

v trenutkih zadnjih si izustil,
nositelj naših zmot, nadlog,

Ti, človek-Bog!

Boš meni greh li ta odpústil,
neba in zemlje Ti gospod,

če kličem za svoj bedni rod,

od nas in tujcev poteptani:

„Oh, Eloi, lama sabaktani“?

Ves poln je ran

moj narodek sedanji dan!

Saj vem, da krivi mi smo sami,

noseči ga k pogrebni jami;

a vso Ti moč imaš,

lehkó nam um in žitje daš.

Saj veš, Ti tretji dan si vstal

in slave dan si praznoval.

Še nam, ki križa dan je znan,

naj sine i vstajenja dan!

Jaz kličem: „Lama sabaktani“?

Ti klikni: „Rod slovenski, vstani!“

Utrinjajo se „zvezde“.

Glej, „zvezde“ se utrinjajo
 in skoz polnočni zrak
 ko roj čebelic šinjajo
 na grešne zemlje tlak!

Naš „mož“ je pozno v krčmi bil,
 domov je šel vesel,
 srebrn utrinek je vlovil,
 na prsi ga pripel.

„Odkod to nje mu?“ zdaj strmé
 vaščani vsi na moč. —
 Utrinjale so se „zvezde“,
 delila jih je — noč!

Simonu Rutarju,
prijatelju in soobčanu.

In tudi ti — pred mano
v deželo si odšel neznano!
Znan ves ti bil je zemlje krog
in kar na njej se je godilo;
ti, davnosti iskavec strog,
pregrebel daven grob si mnog,
išoč, kaj skrito v njem bi bilo.
Ti mrtve kopal si na dan,
oj zgodboslovec slavnoznan,
in mnogo dragih izkopin
pišoč podal si nam v spomin!
Po grobih davnih si se kretal,
— v zabavo ne! — po njih se šetal.
Ljubitelj davnih ti grobov
zdaj našel grob si nov,
nov grob, kjer sam boš dolgo spal,
ti narodni naš vrli dninar,
dokler te večni Zgodovinar
ne bode spet na dan pozval.
Nov grob si našel, a strašan,
in vanj ti bil si zakopan,

sežgan po šegi starodavni. —

Ne, bil si živ sežgan,

ko mučeniki oni slavni,

ki žgal jih Neron je Rimljan

kot žive baklje — za nebo!

Groznó, strašnó!

Ne zmore solz dovolj oko.

Todà čemù solzé?

Prebil si zemeljsko gorje!

Trpljenje pač je peč ognjena,

kjer čisti se zlato;

mučenci oni iz plamena

vzleteli čisti so v nebo.

Trpin, i ti, v plameni

poln muk in ran tu umorjèn,

kot Feniks prerojeni

na veke tam si pomlajèn.

Novi „bogovi“.

„Qui habitat in coelis, irridebit eos“.

On, ki biva na nebu, se jim smeje.

P s a l m II.

Bogovi, trepetajte,
 vaš čas je proč!
 Zdaj rod vam žuga „vsemogoč“,
 le vdajte se, le vdajte!
 Dovolj pač dolgo vi tam gori
 ste vladali
 in, ko da sužnji mi smo stvori,
 nam bremena nakladali.
 Bogovi!
 Vi stari ste, mi mladi, novi,
 prestòl vaš star je in trhlen,
 od črvov ves razjeden;
 - prestòl in vas bogov noben
 obstanka več ni vreden.
 - Bogovi stari, le zamrite,
 - prestòl si sami razrušite,
 sicer ga mi poderemo
 in dedščino poberemo!
 Prestòl si zlat napravimo

in sebe nanj postavimo ;
 bogovi vladajo naj novi
 - in tisti bomo mi bogovi !

*

Čuj, kakšen hrum, čuj, kak potres !
 Mar res se ruši svod nebes
 - in božji se drobi prestól
 in Bog zgrmeva z njega dol
 na „bogstev“ novih silni vkaž ? —
 O ne, tem „bogstvom“ le na glas
 - se roga stari Bog bogov :
 s t e m stresa se nebeški krov !

2

1

Zvončku.

Zvonček moj nežni, oj zvonček moj snežni,
 kaj mi ob snegu kopnečem sloniš?
 Reci, k pokopu li zimi nadležni
 ali k nastopu pomladi zvoniš?

Tvoje svetišče je nizko, ubogo,
 kvišku, moj zvonček, iz talovih tal!
 Mnogo krasnejšo bom dal ti nalogo,
 lepše zvonišče ti bodem izbral.

Pojdi, na prsi se devi nasloni,
 sneg je v teh prsih in ti si snežan;
 ondi o srčni pomladi ji zvoni,
 cvet ji življenja izvabi na dan!

Beli Ljubljani.

Bog živi te, bela Ljubljana,
 kraljica ti naših gradov;
 saj vendar spet svojcem si dana,
 oj mati slovenskih sinov!

Oh, dolgo te noč je morila;
 a tema izginila je
 in solnca svetloba premila
 te jasno obsinila je.

Zdrobila ti tujstva si igo
 iz lastne krepostne moči,
 prekula si v krono verigo,
 zdaj krona ti teme krasi.

Le dvigni zdaj teme častito,
 ponosno mi nosi glavó,
 oj teme s svetlobo oblito,
 oj čelo ovito s častjo!

Glej, sestre na Dravi deroči
 zmagalko pozdravljajo te
 in hčere ob Savi in Soči
 kraljico proslavljajo te.

In pevca v tihotni samoti,
 ki ljubi te zdavna srčno,
 se tudi veselje poloti,
 da kliče ti danes krepkó :

Bog živi te, bela Ljubljana,
 ti zdaj naš ponos in uzor,
 Bog tvojega živi župana,
 Bog živi ves narodni zbor!

Pesem „šolskodomske“ mladine.

Najlepši čas, mladosti čas:
 kipi srce, cvete obraz,
 blesti, žari se ves nam svet;
 najlepši čas, čas mladih let!
 Mladost, ti naše sreče raj,
 sijaj nam, cveti vekomaj!

A kratek čas je zlatih dni:
 hité, bežé in — več jih ni.
 Zbeži nam čas cvetu in nad, —
 daj Bog iz cvetja zlat nam sad,
 srca, duha daj blag nam dar,
 ki v čast in prid nam bo vsekdar!

Ko cvet izgine mladih let,
 ostane naj nam dušni cvet!
 Kreposti cvet in sad vrlin,
 najslajši to nam bo spomin.
 Tak cvet in sad nam, Bože, daj,
 ki domu v čast bo vekomaj!

Ohrani Bog te v cvetih

Stoji v planini vas,
 tam rajska roža rase ;
 za druge ne in zase,
 za me cvete nje kras.

A meni v daljnem sveti
 življenje zdaj veni ;
 ohrani Bog te v cveti,
 planinska roža ti !

Cvetic prepoln je svet,
 a ni na njem krasnejše,
 ni meni je milejše
 ko ta planinski cvet.

A zdaj mi v daljnem sveti
 oko po njej rosi ;
 ohrani Bog te v cveti,
 planinska roža ti !

Prav zame pač nebo
 je rožo to vzgojilo,
 ker z neizmerno silo
 kopnim po njej samo.

Pa, oh, tu v daljnem sveti
 življenje mi veni;
 ohrani Bog te v cveti,
 planinska roža ti!

Nad mano bel oblak
 po zračni visočini
 tja k roži na planini
 leti ko čoln lehak.

A meni v daljnem sveti
 solzé kropé oči;
 ohrani Bog te v cveti,
 planinska roža ti!

In vetrček hladan
 čez gore solnčne piha
 in roži moji diha
 v obraz tako cvetan.

A meni v daljnem sveti
 srce po njej medli;
 ohrani Bog te v cveti,
 planinska roža ti!

Oj drobni tiček moj,
 kam si razpel peroti?
 Če njej hitiš naproti,
 pozdrav jej moj zapoj!

Oh, jaz tu v daljnem /sveti
 živim prebridke dni;
 ohrani Bog te v cveti,
 planinska roža ti!

Pač srečen, tiček ti,
 in srečni, vi oblaki
 in vetri lahki v zraki:
 tja k roži smete vi.
 A meni v daljnem sveti
 srce po njej medli;
 ohrani Bog te v cveti,
 planinska roža ti!

Tu meni znano ni,
 kako se roži gaja:
 če rosa jo napaja,
 če slana jo mori.
 Tu v daljnem, tujem sveti
 domov srce želi;
 ohrani Bog te v cveti,
 planinska roža ti!

Oh, daj nebo mi, daj,
 da rožo vidim krasno,
 ji v lice gledam jasno
 enkràt, enkràt še vsaj!

Če pa mi v daljnem sveti
 zatisne smrt oči, —
 Bog tebe hrani v cveti,
 planinska roža ti!

Kdo naš je gospodar?

Črv je človeštva gospodar,
 mi šibka, nična stvar!
 S teboj se tvoja smrt rodi
 in smrti kal ti zaplodi:
 ob uri tvoji žitja prvi
 rodé s teboj se smrti črvi,
 od rojstva pa ti tja do groba
 črv kralj, kraljica je trohnoba, —
 črv naš je gospodar,
 mi nična stvar.
 Črv vlada vso naravo;
 če še nikdó nikdar,
 zapojem jaz naj črvu slavo:
 črv naš je gospodar!
 Črv jedel tvoje je botrinje,
 ti v žitji spremlja vse stopinje,
 on skrben tvoj je grobokop
 in s tabo, zvest ti, stopi v grob;
 on bo ti na sedminah prvi,
 gostitelj tí, a gostje — črvi.
 Črv je sveta vladar:
 on zgrize vse in vse razmrvi...

Krepkó tam borov gozd je stal,
po leti, zimi ves zelen,
podoba nevmrljivosti;

kdo pač podere ga do tal?

Saj nikdar mu vihar noben
ne vniči nevpogljivosti!

Pa glej!

Ta gozd zelen, krasan poprej,
zdaj hira in umira.

Kdo moč življenja mu razdira?

Nasloni úho na drevo,

čuj, notri kljuva nekédó:

hrošč borov je in črv njegov,

ki rije v njem pri rovu rov,

ko v rudniku vešč rudokop,

po sredi, v desno in na levo.

Potrť zrem ta razdor, to revo:

ves gozd bo hrošču, črvu v rop,

za borom bor tam izumira,

črv huje seka ko sekira...

Kot borov gozd i naš je rod:

črv njemu je in nam gospod.

Naš rod je gozd krasnó rastoč,

ne vrastel, vedno se gibljóč.

Kako krasan, kako močan
 se zdi v mladosti rosni;
 a pride dan, ko pokončan
 ta rod bo krasni in ponosni :
 le hip je moči, krasu dan.
 Ko mimo grem jaz starček strti,
 na vseh beležen vidim smrti :
 njej slednji nas je posvečen
 in slednji njej gotov bo plen.
 Položi roko na srce,
 nekdo tam notri pika, kljuva,
 ko v boru črv — gorje !
 Srce po tebi vsem kri suva,
 a v slednji kaplji krvi
 so smrti trosi, smrti črvi
 in slednji tvoj srca udar
 ti tih, počasen je grobar.
 Je v srci smrti glavni rov ;
 ko v rudniku, ko v bori
 pa stranski se vijó predori.
 A črvu rov noben ni nov,
 mu vsak je znan ;
 na desno, levo rije stran,
 on pot ti najde do možgan,
 na senci, vrat, na roke, noge

- te kljuva, ti rodeč nadloge ; —
 črv naš je car,
 - doklèr srca nam bije vdar,
 on naš je car in naš grobar.
 Mi stari moramo pač pasti ;
 saj padajo še bori, hrasti,
 - kaj bi ne borni starčki mi !
 Pa tudi ti, bahati cvet,
 pač večnih ne dočakaš let :
 črv moj je in pa tvoj gospod !
 In prav ! Naj rodu rod se vmiče !
 Prostòr ! Če boljši vstane rod,
 mi radi gremo med mrličè ;
 za nami pridete pa vi :
 kar se rodi, za smrt zori. —

Črv naš je gospodar,
 razgloda stare on in mlade,
 ne neha prej, da vse razpade, —
 črv naš je car, mi nična stvar.
 A krivca zraven še mori
 najhujši črv, — to črv vesti,
 grizoč ga vedno in kljujoč
 ter noč in dan ga vničuje. —
 Črv naš je gospodar :

on zmelje žezlo in prestól
 in kralj in car
 se zvrne slednji z njega dol;
 razje on sukno in škriat
 in dostojanstva vsak ornat,
 naj nosi kralj ga, naj prelat.
 Kaj njemu to je mar?
 Črv naš je gospodar!
 A človek, „krona ta stvarjenja“,
 tu gode iz nevoljnih strun
 in carja smrti in življenja,
 Boga pozivlja na račun:
 „Oj, ti mogočnik gori,
 na vserazglednem tam prostori,
 ki vse umeš
 in te krivice zreš,
 zaori, glasno odgovori:
 Kdo v tvojega stvarjenja zbori,
 li človek ali črv,
 kdo stvar je tebi prva?“
 Najéži večni Bog obrv:
 „Pred mano tí in on sta — črva!“

Narave svatba.

Le sveti, oj čarobni svit nad menoj,
ve zvezde, skrivnostno gorite!

Pomlajena zemlja je v svatih nocoj,
ve svatbene baklje ji žgite!

Po drevji, po tratah odpira se cvet,
nad cvetnimi domi pa raja,
glej, narod neštet, raznobojno odet,
rojenc duhtečega maja.

To lahko krdelo cvetličnih duhov
pod Bogom zdaj zakone sklepa;
duh božji mu v vetru dihlja blagoslov:
„Le množi se, množica lepa!“

Na rožnem grmiči pa mehkosladko,
čuj, slavčeva pesem odmeva;
pač svatovnim cvetom popeva tako —
če svoji ženitvi ne peva.

Med srečnimi svati samotni in sam
jaz zibljem se v majevi noči;
tu notri stotisoč občutkov imam:
bojim se, da srce mi počí!

Fr. Ks. Mešku.

Pre dragi, prevzorni moj Meško,
 sin zemlje, a z dušo nebeško!
 Tu cvetke nam bereš pol z neba, pol z zemlje,
 zaupno pa vsak naj te cvetke si jemlje!
 Otrova v njih ni,
 četudi sumljiva njih boja se zdi.
 Vesele res niso, — kot zemski so dol,
 kjer vlada radost, a večkrat še bol.
 Pač take so, kakor sem v prvič svoj čas
 Ti gledal v že pol onosvetni obraz:
 Bog bil Te tedaj že na lice poljubil
 in mislil sem: Narod ga naš je izgubi,
 izgubil ga ni!
 Še cvetek nam, dasi otožnih, sadi;
 zasaja jih nam, a v spomin pač i sebi. —
 Bog večni mu plačaj na nebi!

Prisilna poroka.

Očka moj pa že je sklenil — očka moj,
 da ta pust me bo oženil — očka moj;
 mene pa ni nič poprašal — očka moj,
 na svoj sklep se je zanašal — očka moj.
 Moder mož je ko minister — očka moj;
 sklep pa ta ni bil prav bister, — očka moj!
 Očka sama pač modrost je, — očka moj,
 in ljubezen res slepost je, — očka moj;
 a čeprav ljubav je slepa, — očka moj,
 le ljubav naj zakon sklepa, — očka moj.
 Očka zase se je ženil — očka moj,
 zase zakon jaz bom sklenil, — očka moj!
 Vi o zakonu svetujte, — očka moj,
 a neveste ne vsiljujte, — očka moj:
 Bog porok prisilnih neče, — očka moj,
 v takih zakonih ni sreče, — očka moj!

Josipu Gorupu

v zahvalo za velike ustanove.

In blagoslov in kletev spava v zlati,
 zli duh in dobri v njem ima svoj stan!
 Zdaj ta, zdaj oni zna iz njega vstati,
 ko se človeška ga dotakne dlan.
 Če v roki zli zakladi so bogati,
 le zlo iz njih se porodi na dan;
 a v roki plemeniti zlata ruda
 nebeška dobrodejstev vstvarja čuda.

Proslavljen mož, ki je srce čuteče
 in roka blaga vzvišen kras njegov,
 ki s trudov plodom zlatim, z dari sreče
 nad brate bedne siplje blagoslov,
 ki skrbno rane celi jim skeleče,
 do lepših dni odpira pot jim nov,
 ki jim prosvete solnčni svit prižiga,
 iz praha jih na častna mesta dviga!

Tak mož si Ti! Ti silno res veliko
 položil si domovju na oltar;
 neštetim krasno si podal priliko,

da duh prešine jim prosvete žar.
 S tem širiš sam med narodom omiko
 ter dvigaš sveto domovinsko stvar.
 Oj, blagoslovljena Ti roka zlata,
 ki k luči, k sreči nam odklepa vrata!

Zgubi pač mnogokaj se v časov tiri,
 a velik blagi čin živi vselēj;
 iz roda v rod se plod množi mu, širi,
 iz roda v rod deli dobrot brez mej.
 Dobrote te pa novim spet so viri,
 ki več in večjih porodé poznej;
 a kdor je bil dobroti prvi oče,
 ta vstvaril je posredno vse bodoče.

Tako Tvoj čin brezmejne res zasluge
 iz veka v vek bo žil in se množil;
 kot rekam s potjo širijo se struge,
 blagost bo vedno v širše kroge lil.
 Ti, ki vzgojiš jih Ti, vzgojé nam druge,
 gojitelj prvi vsem pa Ti si bil
 in plodov teh ves rod naš bo deležen.
 Kako naš rod naj Ti ne bo hvaležen!

Navdušenost ves narod naš prešinja
 in src stotisoč kliče Ti naprot:
 „O srečna bodi slednja Ti stopinja,
 povsod nebeški čuvaj Te Gospod!
 Na Te naj slednja vsiplje se blaginja,
 ki rodu toliko deliš dobrot;
 nad domom Tvojim angel sreče bivaj,
 na Te, na Tvoje blagoslov razlivaj!“

In ta moj spev?... Le v glasih skromno slika,
 kar čuti roda vsak hvaležni sin;
 on ne prisvaja slave si glasnika,
 ki naj bi vvekoviti Tvoj spomin.
 Glasnika treba ni Ti, ne pomnika,
 pomnik Ti večni bo — Tvoj slavni čin!
 Na vek ostane Tvoje blago delo,
 na veke bode Ti ime slovelo!

Gruzinki.

Oj Tiflis, oj Tiflis,
 prekrasno gruzinsko ti mesto!
 Da, v tebi in daleč okoli
 kdorkoli
 bi rad si nasnubil nevesto;
 saj daleč slovijo Gruzinke,
 „krasótice prve, edinke.“
 „Kdo kupi?“ — zdaj praša njen brat,
 kupčija pa sklenjena je na enkrát.
 Ha, kupil jo sultan, bil kup ni precen,
 a vendar prenizek za kras je bil njen! —
 Gruzinka!
 Povem brez ovinka:
 Ti v „haremu“ zdaj si krasota edinka,
 - tvoj sultan te z biseri krasi. —
 Gruzinka, počasi!
 Ko cvet ti ovene,
 te Bospor odene ...

Slovenija svojemu cesarju.
(Leta 1883.)

1.

Zapustil zlati si prestòl
in svetlo stolno mesto,
na savski svet si stopil dol
med ljudstvo svoje zvesto.
Pozdravljen sredi naših trat,
oj svetli car, oj mili car,
pozdravljen nam stotisočkrat,
naš oče in vladar!
Pozdravlja stari Te Triglav,
pozdravlja bistra Sava,
on ded pravečen, čvrst in zdrav
in ona živa, zdrava.
Pozdravlja Te,
proslavlja Te
Triglava siva glava
in hči mu, bistra Sava.
Pozdravljen sredi naših trat,
pozdravljen car stotisočkrat!
Tvoj ded od nas zdaj šest sto let .

prejel je v last ta krasni svet;
in te mogočne svete zveze
razdrle niso viher jeze,
razráhljal ni je časov tek,
le krèpčal jo je vek na vek.
Pač mnog je ljut vihar divjal
po poljih naše domovine;
a narod naš ni trepetal,
ni v vernosti omahoval
do carske rodovine.
Le vprašaj gore, dole, griče,
zvestobe naše vsi so priče;
glej mesto, grad in trg in vas —
povsodi vdanosti dokaz!
Poglej na davna polja bojna,
viharna nekđaj, zdaj pokojna;
na dnu krvavih teh grobov
krdela hrabra spē nebrojna:
to čete Slave so sinov.
Za dede Tvoje in očete
so lile kri te hrabre čete.
Pač so zasuli dede v grobe,
a njih krepost zamrla ni;
njih hrabrosti in njih zvestobe
ponosni dediči smo mi.

Le glej bojišča naših dni,
tam za Te mi smo lili kri!

Ta krasni svet, ta vrli rod
pač zlate vreden je usode;
od Tebe, carski naš gospod,
naš rod naj zlate dni dobode!
Zaupno kot na dede ded
na Te mi vpiramo pogled:
osreči, mili car, osreči
naš narod, Te srčno ljubeči,
da srečen rod naš in naš svet
slavil Te bo še poznih let.

A mi zdaj prisegujemo,
da radi Ti žrtvujemo
blagó in kri.

Če vstane kje vihar srdit,
le naj hrumi, le naj besni;
rešilni meč, branilni ščit

Ti bomo mi.

Srčno mi planemo na boj
in staremo sovražni roj,
pojoč sred bojnega viharja:
Bog živi dom, Bog živi carja!

2.

Očetov carskih slavni sin,
 njih kron Ti dedič in vrlin,
 oj car države neizmerne,
 vladar mogočnih Ti dežel,
 vodnik nešteti Ti krdel,
 vladar in oče Kranje verne, —
 pozdravljen bodi nam gorkó,
 pozdravljen bodi tu srčnó!
 Ponosna in junaška Kranja
 z ljubečim srcem se Ti klanja!
 Država Tvoja je prostrana,
 a večje Tvoje je srce;
 za ljudstva vsa, ki v skrb Ti dana,
 gojiš občutke v njem gorké,
 kot oče vladaš nad rodovi,
 a ti so zvesti Ti sinovi!
 Sinove te kot ravnopravne
 in polnoletne si prozval,
 pravice vstavne in naravne
 in narodne si jim podal.
 Nam tudi zlati zor vstajenja
 pod žezlom Tvojim sinil je
 in žar veselega življenja

slovenski svet prošnil je!
 Kako bi pač naš rod vesel
 očeta — Tebe ne vzprijel?
 Navdušeno Te v svoji sredi,
 oj mili car, pozdravljamo,
 ognjeno v materni besedi
 srca Ti čute javljamo:
 Bog živi, carski Te gospod,
 na vek caruj Tvoj slavni rod!

„Non serviam.“
Lucifer.

Ne, nočem služiti,
svoj hočem gospod sedaj biti!
Saj kruha mi tu predovolj je,
rodi mi ga trta in polje.

Ne, nočem služiti,
nikomur podpetnik več biti!
In ako dovolj ne bo hleba,
saj stradati znam, če bo treba.

Pač, hočem služiti,
do groba služabnik zvest biti;
le Tebi, moj rod, ki si boren,
tlačan pa naj bom — neukoren!

Dan in noč.

Dan je neba prekrasni sin,
 rojen vrh jasnih visočin.
 Kot angel zlat na vrh gorá
 ob zoru mladem priskaklja;
 ob gorah spušča se v dolí,
 a noč pod zemljo se vtopi.
 Temotna noč ni hči neba;
 na zemlji tožni je doma
 ter tiho plazi iz dolóv
 kot megla k temenu vrhov,
 dokler vesoljni božji svet
 ni v črni nje zavoj odet. —
 Tačas se vrne dan v nebo,
 ki večno je lepó, svetló. —
 Povrnil se domov je dan
 in krog in krog je svet teman,
 a temno gori ni nebo,
 tam seva solnčec sto in sto:
 ko solnce čez nebesni strop
 hitelo pozno je v zatop,
 ob vrh goré je kresnilo
 in isker roj otresnilo;

te iskre v zraku zdaj visé,
 te iskre — zlate so zvezdé!
 Tam gori one sijejo,
 a zemljo teme krijejo:
 preslaba je teh isker moč,
 da bi pregnala zemlje noč.

Noč pred svatbo.

Na nebu lučic tisoč tli,
 na zemlji več nobene ni;
 le v hiši beli tik morjá
 še drobna lučica miglja.
 A bolj kot luči te plamen
 leskeče lišp se dragocen,
 po mizi gladki razložen,
 od luči drobne razsvitljèn.
 In bolj ko lepotičje to
 sijalo čisto je oko,
 žarelo zorno ličice
 te mlade je devičice,
 ki v tihi sobici sedi,
 vtopljena v misli in skrbi.
 Kaj deklica, presrečna prej,
 otožna zdi se v noči tej?
 Katera izmed dev in žen,
 ko bil ta krasni lišp bi njen,
 ne zrla nanj vesela bi?
 Si naglo lišp pripela bi
 in čudila bi se na glas,
 videč rasti in lišpa kras!

Glej, krasen niz na mizi je
 in prstan zlat pri nizi je
 in mnoga drobna, svitla stvar,
 ki kuje umni jo zlatar.

In glej, oprava tam visi,
 ki pač za dneve vsednje ni;
 z enako le o slavnih dneh
 kažó se deve po vaseh.

Kaj lišp pomenja krasni ta
 in kaj obraz nejasni ta?

Ta lišp — vesel naznanja dan,
 a deve lice — dan mračan.

Mar kaže lepotičje prav,
 mar kaže to obličje prav?

Oboje pravo kaže ti,
 nobeno nič ne laže ti!

Li videl nisi še nikdár,
 da grel je v dežji solčni žar?

Glej, srcu tudi se zgodi,
 da v njem je dež in solčni sij.

Večkrat igra solzà v očeh,
 solzà v očeh, na ustnih smeh, —

ko v srci je sladkosti pol,
 a tuge in bridkosti pol.

Poroke dan je splošno tak:

na pol grenak, na pol sladak;
 ta dan vesel in resen je,
 prijazen in slovesen je!
 Nocoj pa je pred svatbo noč,
 nocoj je pred — udatbo* noč!
 Li bilo je dekle kedaj
 od prve deve pa do zdaj,
 dekle srca čutečega
 in uma kaj mislečega,
 ki v noči tej ji ni biló
 tesnó pri srci in težkó,
 ki ni imelo v noči tej
 občutkov, jej neznanih prej,
 občutkov, prej nečutjenih,
 in misli, prej neslutjenih?

Ljubezni dnovi — dnovi sanj,
 ta noč — je noč preišljevanj!
 Pred mostom človek zdaj stoji
 osodnim za vse žive dni;
 pod mostom tok šumi širok,
 visok je most in val globok:
 to je čez reko ono most,

* Hrv. udaja = omožitev.

kjer zlata vtaplja se prostost.
 Stoječ pri mostu tem, boječ
 oziraš pač se v tok grmeč
 in zreš na to in ono stran;
 tu kraj ti znan je, tam neznan!
 Pred mostom, glej, ravnó poljé,
 pod drevjem senčice hladné;
 tu, glej, poljá in drevja cvet,
 med cvetjem trume v cvetu let!
 In, čuj, kako doni čez plan
 neskrbno petje, smeh glasan!
 Tu roj, ki cvete mu mladost,
 veselje vživa in prostost.
 O srečne trate, zlati čas,
 kedo bi zlahka pustil vas? —
 Če pa čez most poglede vpreš,
 drugačen tamkaj svet zazreš:
 tu rosen cvet, tam — sočen sad,
 onkràj poletje, tu — pomlad.
 Takràj se v trumah shajajo
 in pevajo in rajajo,
 na plesih pletejo vezi,
 ki jutri več sledu jim ni.
 Tam hodijo le par in par
 in par ne loči se nikdár.

Tem skupno je življenje vse,
veselje in trpljenje vse,
oklepa jih mogočna vez,
mogočna vez, neločna vez . . .

Ko srca vstvarja Bog višin,
iz raznih dela jih tvarin;
iz iste vsakikrat snovi
po dvoje src pa naredi
ter vrže jih med širni svet,
da našla bi se v teku let!
Te stvarnik sam zaročil je,
za združbo jih odločil je.
Presrečen ta, ki med ljudmi
srce enako si dobi,
ter sveta vez ga zveže ž njim!
O, srečo sreč doseže ž njim! —
Gorje pa, kogar zводи strast,
bogastvo, slast in lepa rast,
da srce tako izvoli,
ki Bog mu ga zaročil ni!
Potihne strast, rodi se kes,
ki kljuval bode čas ga ves;
oh, vez, ki zdaj oklepa ga,
teži ko spona srepa ga

in tare bolj ga dan na dan,
 mu vedno novih reže ran!
 Solzan ozira se nazaj
 v prostosti izgubljeni raj.
 Zastonj! Nazaj je pot zaprt:
 čuvajka vest, ključarka smrt!
 In pregorjé mu, kdor nezvest
 omamil bi čuvajko vest,
 da sam prostost bi spet si vzeli;
 ne bo nikdár je več vesel!
 Le enkrat sladka je prostost:
 dokler ne greš čez svatbe most!
 Zato naj prej premisli vsak
 usodepolni ta korak!
 In kdor kaj misli, brez strahu
 ne pojde prek tega mostu;
 naj ljubi kdo še bolj srčno,
 pred svatbo bo mu le tesnó!

Nenáda* ljubi deva ta
 in njo on ljubi iz srca;
 pa vendarle ji je težkó,
 težkó pri srci in hudó:

* Ženinu je Nenad ime.

saj zadnja, zadnja noč je ta,
 da bivati še sme doma. —
 Potem pa z Bogom, mili kraj,
 mladosti in sladkosti raj,
 in z Bogom, ti cvetlični vrt,
 ti trat zelenotkani prt,
 ti mehki val, ti lehkí čoln,
 ti dom spominov sladkih poln;
 in z Bogom, dragi oče ti,
 in z Bogom, stara teta vi!
 Ločiti treba bo se zdaj,
 Bog ve, morda — na vekomaj!

Kot vali v morji vstajajo,
 če vihre tam razsajajo,
 tako jej nedrije kipi,
 ker čustev vihra v njem besni.
 A konečno vihar srca
 na dan ko vzdihí privihra,
 srca valovje iz oči
 na lice blede prikípi.
 Čez lice solza kane jí,
 na prstanu obstane jí;
 tam zdi se biser ti droban,
 ki v prstan zlati je vkovan.

Za solzo to pa tok močan
 prižene čustev moč na dan. —

Pokara teta Mara jo,
 skrbnó, mehkó pokara jo:

„Oj ti nespametni otrok,
 čemú ta grenki solz potok
 zdaj, ko se venec spleta ti,
 ko sreča se obeta ti?

Krasnejša dvójica nikdar
 stopila ni še pred oltar,
 ko ti si, zlati ótrok moj,
 in ko prekrasni ženin tvoj!

In boljša dvójica nikdar
 stopila ni še pred oltar!

Če sreča je mogoča kje,
 tu sreča upati se sme!

Ne toči torej več solzic,
 ne moči mi cvetočih lic:

če dež kaplja izpod neba,
 cvetice poljske okrepča,

a dež, ki iz oči rosi,
 obraza cvetke zamori!

Otresi vse skrbi grenké,
 zaziblji v sanje se sladké

in jasnooko, zornih lic
 naj rano vzdrami moj te klic!"
 Tako, toleč jo, Mara de;
 a dobra teta nič ne ve,
 kako dekletom gaja se,
 ko dan poroke raja se.
 Je-li ljubila Mara kdaj?
 Kdo ve? A sodil to bi vsaj.
 Saj tudi njej pač je svoj čas
 srce cvetelo, cvel obraz;
 a to je res, da nikedar
 ni nesla venca pred oltar.
 Zato pa Mara ne ume,
 zakaj je tožno zdaj dekle!
 Ga ni potoka brez vodá
 in ni neveste brez solzá;
 daj Bog, daj Bog, da te solzé
 edine, zadnje bi bilé! —

Dekle nasmehne se solzeč
 in sluša Marin svet molčeč,
 otre si solze z mladih lic,
 te rosne kapljice s cvetic.
 Razpelu zdaj približa se,
 poklekne in prekriža se

ter z Bogom svojim govori,
a s srcem le, brez besedi.

In dolgo tam molila je,
le Bog ve, kaj prosila je;
o, mnogo prošelj do neba
nevesta mlada pač ima!

Le spavaj, spavaj mi sladkó,
dekle mladó, dekle lepó,
ko spava v gnezdu ptičica,
ko v popji spi cvetličica!

Ne moti naj ti sna nikar
ne srca ne sveta vihar!

Dekle lepó, dekle ljubó,
o sanjaj, sanjaj mi sladkó
o dnevih jasnih brez meglé,
o cvetji, ki se ne ospe.

Naj sanje, dušo ti mameč,
pričarajo ti tisoč sreč!

In sreče, sanjane to noč,
dodéli vse ti višnja moč!

Kljubuj usodi!

Kljubuj usodi,
 mož sam svoj bodi!
 Karkoli naj se ti zgodi,
 usode gospodar si — ti.
 Si ti! Če res, če cel si mož,
 i svoj i nje gospod ti boš.
 Usode ni,
 usoda svoja — to si **ti!**

Prijatelju Ivanu Vrhovniku.

Geslo:

„Čeznatura ljubezen do cerkve
in naturna ljubezen do domovine ste
obe iz enega in istega večnega
vira: dvojčici ste in Bog je obeh
začetnik in vzrok.“

Papež Leon XIII.

Vprašanje glasno, čuj, hrumi:

„Li narodnost, li sveta vera,
katera prva je, katera?“

To v tabora nas dva deli.

Čemù, oj bratje, ta razpor?
Kaj treba pravde in prepira?
Obe iz enega ste vira,
obe prihajate odzgor!

Protivna druga drugi ni:
Bogu ste iz srca rojeni,
obe od njega posvečeni,
obema naj srce gori!

In to srce je brez mejá,
ljubav ta dvojna v njem prostora
imeti more in pa mora :
ljubav do doma, do Boga.

Oj bratje, rad bi vas pozval :
Vsi z duše neizmerno silo
ljubimo domovino milo
in Njega, ki dom tak nam dal!

S tem pač bi vtihnili naš razpor...
A ti, ki cerkvi zdaj trnovski
voditelj pravi boš duhovski,
ljubezni dvojne te si vzor:

duhovnik vrl in narodnjak —
oboje ti lepó si združil,
Bogu si, domu zvesto služil.
Tako naj služi jima vsak!

In ko doslej si sploh nam znan,
tako ti, dragi moj Vrhovnik,
ostani vedno vrl duhovnik,
ostani vedno zvest Slovan!

Ob smrti velikega vladike
 Josipa Jurija Strossmayerja.

Zakaj Ti moral si umreti,
 božanski blagovestnik nam?
 Ti večno moral bi živeti,
 na vek nenadomestnik nam!
 Zakaj ti, neizprosna smrt,
 slepó od kraja vse pobiraš
 in črni svoj mrtvaški prt
 čez blage vse in zle razstiraš?
 Zakaj?! . . . Zanesi onim vsaj,
 ki treba nam jih vekomaj!
 Zakaj v temné pogrezaš grobe
 može, ki polni so vrlin,
 kot one, ki so polni zlobe,
 noben ne diči blag jih čin?
 Mar hčeš ti vse uničiti,
 kar svet bi moglo dičiti?
 Izruij plevel, zatri osat,
 a pusti rasti sadež zlat,
 ki zemljo bo pomlajal,
 pomlajal in prerajal,
 za rodom rod naslajal.

O smrt, pošast ledena ti,
 kje ti srce, kje so oči?
 Oči ti ni, srca ti ni!
 Ti slepa si, si vsa koščena,
 brezčutna, neizprosna žena!
 Zobé brezmesne nam kažoč,
 vsem rogaš se, vse vničuješ,
 od rojstva strašna nam grozilka,
 vsegonobljalka, vsemorilka!
 In tudi zdaj
 slaviš ponosno zmagoslavo,
 ker strla si božansko glavo,
 češ, da si jo za vekomaj. —
 A nisi je! — Živi še moč,
 ki grobna ne požre je noč:
 to vzorov svetlih je spomin,
 ki v narod jih je zasejal,
 spomin kreposti in vrlin,
 ki v vek nam bodo vzgled svetál,
 njegovi zlati to so čini,
 ki v čast in rast so domovini.
 Teh ne končaš, zlorada smrt,
 teh blag spomin ne bo zatrt.
 Telo vmoriš pač, smrt, mu ti,
 a v delih mož na vek živi.

Ko ti pa zadnje bitje streš,
 ti, vsemorilka, tudi vmreš;
 a o n nesmrten, polen slave,
 smrt tvojo gledal bo z višave!

Novi most.

Naših mož modrost
priča sklep njihóv,
da se zida most
preko vode nov.

Vem, da marsikdo
sklep njihóv bo klet,
da je trud samo,
stroške prizadel.

Jaz pa sto rabot
sama rada dam,
ker nad reko pot
prav ceniti znam.

Tamkaj za vodó
dragi je doma,
ki močnó, močnó
mene rad ima.

Rad bi on skrivaj
k meni vsako noč;
brani mu semkàj
širne reke moč.

Stari prevoznik
šteje vse noči,
kadar ljubovnik
k meni prihiti.

Po sedaj lepó
ljubček, priče prost,
hodil sèm lehkó
bo čez novi most.

Rasti, rasti, novi most,
zrasti mi takoj;
moja ti radost,
up sladak si moj!

Josipu Stritarju
ob sedemdesetletnici.

Ži vedno klical nam si: „Sursum corda!“,
hoteč nas z zemskih dvigniti nižav,
in dvigal bo do zadnjega akorda
Tvoj spev do vzornih, rajskih nas višav,
pojoč nam vedno: „Sursum corda!“

Težko človeku je navzgor leteti,
telo pač vedno vleče ga navzdol;
a kdor za vzori tu stremi na sveti,
največa to, najhujša mu je bol,
da sili vse navzdol zleteti.

Ne vse, ne vsi! Še častne so izjeme,
veruj, učitelj blagi, dragi moj:
ni še povsem izmrlo blago pleme,
za naraščaj njegov se Ti ne boj,
ne, ne izmrje vzorno pleme!

Kar Ti si zasejal, ni vse zamrlo,
kalilo, raslo je in bo vsekdar:
na dan iz plodnih je poljan prodrlo,
to setev čuval mnog bo zvest vrtnar, —
kar Ti sejal si, ni zamrlo!

In tudi jaz — ne zadnji Tvoj učenec —
 nabral sem s setve Tvoje klenih zrn,
 bil meni Ti si učenik - ljubljéнец! —
 Če s Tvojih zrn rodi kaj moja strn,
 ne moj, Tvoj bodi slave venec!

Mož vli nesocialno speje v čuju,
 v izbehi piti si počitek je stroj;
 ne vli vabljeno, se, ne vli manja,
 ne moji hvala ga in ne porog.

Kaj miš' mu spomeniti, kaj deliti?
 Možab' delo prvo je odlik;
 a trim mož' si traja spásta invarija,
 grač' si v krah' večes spomniti.

Oj bodi domu zvest!

Oj bodi, bodi domu zvest,
 čeprav ubog je in teptan;
 iz tuje zemlje, daljnih mest
 domov se vrni domu vdan.

Saj tudi tič vesel leti
 v dežel toplejših solnčni raj;
 a le pri nas gnezdí, vali,
 kjer rojstni zelení mu gaj!

Dr. Frančišku Sedeju,
knezu in višjemu škofu goriškemu ob posve-
čenju in vmeščanju.

Mož cel na svojem mestu vsakdo bodi,
preprost, visok zaseda sedež naj!
Mož pravi vedno v časti bo povsodi,
ne stol možu, mož stolu dá sijaj.

Težko je človek biti, mož še teže
v nemoški, nečloveški dobi tej;
kdor pa, da mož in človek je, doseže,
ta vreden je živeti na vselēj.

Mož vrli neomahno speje k cilju,
v izberi póti si sodnik je strog;
ne vda vabljenju se, ne vda nasilju,
ne moti hvala ga in ne porog.

Kaj mar mu spomeniki, kaj odlike?
Možato delo prva je odlik;
s tem mož si trajne spleta lavorike,
gradi si v srcih več en spomenik.

Ne stan, naslov, zunanje ne priznanje,
 čeprav med svetom to največ velja,
 jeklen značaj, dolžnosti spolnovanje
 najvišja, prava dika je moža.

Dolžnosti slednji stan dovolj naklada,
 odgovor strog od njih dajál bo vsak:
 on, kateri vladan je, in on, ki vlada;
 mirnó pa čaka vestni ga možak.

Posamnik slednji je le del celote,
 v njo vkladaj, črpaj spet iz nje moči;
 skup lože zmagajo se vse težkote
 in odgovornost težka se deli.

Kdor je visok, naj z nižjimi se združi,
 v ljubezni veži jih poklic njihóv;
 moč združena naj sveti stvari služi,
 potem ji vspéh obilen je gotov.

Z višav naj solnce síje in naj greje,
 nam duh jasneč, množi naj setvi rast;
 skrbnó pa glej, kdor seme v srca seje,
 da sad ljudem bo v prid in stvari v čast.

Nikdár se setev vsa ne vkoreniči,
 nebroj sovragov šteje dobra stvar;
 a vzorov nam ne svet ne čas ne vniči
 in blaga dela ne zamró nikdar.

Da, vzori večni, vzvišena dejanja
 iz roda v rod množé iz sebe sad;
 pogum, sejavec, v potnih dneh sejanja,
 tvoj, pot še vnukom plod rodil bo zlat!

Vsak delavec za svete smotre bodi,
 pri delu vztrajno, neomajno stoj;
 kdor pravi mož je vedno in povsodi,
 ne svetne, božje sodbe se ne boj!

In mož Ti boš,
 na svojem mestu pravi mož!

Zato pa pozdravljen iz duše vesele,
 z višav in nižav naš iskren Ti pozdrav;
 pogum, nadpastir Ti prevdane dežele,
 ne plaši se truda, ne boj se težav!

Pač breme nelahko je to dostojanstvo,
 dá Bog pa v olajšbo dovolj Ti darov:
 da verno izpolniš visoko poslanstvo,
 On moč dodelí Ti in ves blagoslov!

Iz ila . . .

Iz ila večni nam kipar
 telo je umrljivo vstvaril
 in v njem duha plamteči žar
 z božansko iskro je razžaril.
 Oh, krhek pa je ilotvor,
 minljiv je ko njegov izvor;
 kako se lahko skrha, —
 minljivost mu je svrha!
 In ilotvora bode konec,
 ko zazvoni mrtvaški zvonec,
 a iskre večne dušni žar
 nam ne zamre nikdár, nikdar!
 Kipar veseljstva večni Ti,
 ta kip iz ila le razbij,
 a iskre Svoje večni žar
 ohrani v nas za se vsekdar!

Domorodne iskrice.

1.

Ni še vstala rujna zarja,
 jaz pa vže na goro spem;
 polno nad srce mi vdarja,
 po domovji se ozrem.

Oh, moj dom še tema krije,
 megla narod moj mori;
 iz oči mi solza lije,
 tuga mi srce topi.

Béži megla, mrak izgini,
 da zazrem premili dom,
 da po dragi domovini
 sine slavske videl bom.

Njim sporočal bom z višave:
 Kmalu mine mrkla noč,
 kmalu dan napoči Slave,
 kmalu zmaga solnca moč!

2.

Slavček je po gaji peval,
 mile pesmice drobil;
 glas samotno je odmeval,
 pevcev drugih ni budil.

Zor se čez nebo razlije,
 slavček slaje zažgoli;
 glas čarobne melodije
 tičke v gaji vse zbudi.

Krepki zdaj glasé se zbori,
 pesmi sladke se pojó,
 ko krilatcev spev tam gori
 v dušo rajsko slast lijó.

Čujte, čujte sladko petje,
 ves domači gaj živi;
 bliža cvetno se proletje,
 znanite ga slavci vi!

3.

Bratje, oh, nikar kopati
 med tujinci groba mi;
 tam ne morem mirovati,
 tam pokoja zá-me ni!

Zemlji, ki me je rodila,
 dajte moj umrli prah ;
 ona bodi mi gonila,
 njen odeva naj me mah.

Tik ob Soči mal je griček,
 tam očetje moji spé ;
 t a m k a j, bratje, mal kotichek
 moje naj kosti dobé !

Nebo zrcalo.

Krog se vlegel je mrak,
 hlad in pókoj sladak;
 oh, pa srčece to
 ni hladnó ne mirnó!

Kdo prešteje zvezdé,
 ki na nebu goré,
 a v moj duh premeglen
 njih ne seva plamen.

Tem zvezdicam enak
 moj je dragi vojak:
 oj, ko one krasan,
 oh, ko one daljan!

Ali zvezde vsakter
 ogledujem večer,
 da bi zrla tako
 še ljubljéncu v oko.

Oj, da modro nebo
 bi zrcalo biló,
 v tem zrcalu ves svet
 nam bi bil razodet!

Kot se zvezde neba
 nam blišče iz morjá,
 vsa bi zemlja od tam
 dol odsevala k nam.

Tam planine bi vse
 in ravnine bi vse
 in vse zemlje ljudi
 bi ločile oči.

A kaj mene skrbé
 vsi zdaj drugi ljudje!
 Tam iskala bi jaz
 le ljubljénčev obraz.

Oj, da modro nebo
 bi zrcalo biló,
 tam bi našle oči,
 ki srce ga želi!

Orfej Evridiki.

Zakaj, Evridika, sem ljubil
 tako te, oh, tako brez mej?
 Iz preljubezni sem te zgubil
 nesrečni pevec jaz, Orfej.

Zazibala te moja lira
 na vrtu je, ti ves moj svet!
 Orfej se srečen v te ozira,
 med cvetkami ti živi cvet!

Iz rož pa gad se je priplazil,
 preplašen strune zabim jaz;
 gad spečo tebe je oblazil
 in smrtnobled je tvoj obraz.

Da, vspal sem te, — kdaj bom te vzbudil?
 Daj, lira, vso zdaj moč na dan!
 Zaman, zaman sem strune trutil:
 ne leči pesem gadjih ran!

A moram zopet te imeti:
 ti gor al jaz dol v „senec“ grad!
 Brez tebe meni Had na sveti,
 pri tebi raj bo meni Had.

Dol moram, zgódi se karkoli, —
 čez prekosvetne reke tri,
 tu bóli le, kaj bo tam doli?
 Prepelji čez me, Haron ti!

Nič „óbola“ ni Haron prašal,
 znal pač je, da sem pevcev car;
 kaj bi na „óbol“ se zanašal!
 Kdaj vkup sta pevec in — denar?!

In dobro on jo je pogódil,
 poznavec pač ljudi je on,
 brezplačno Stiks sem ž njim prebrodil,
 zrl Aheron in Flegeton . . .

Pomagaj zdaj mi, lira zlata,
 pel pesem sladko bom strunár, —
 neba li tam, li Hada vrata?
 Ha, čmerni Cerber je čuvar! —

Dol k tebi, z mano moja lira!
 Pripoje lira te nazaj;
 vso pot mi roka strune vbira, —
 pri Cerberu sem že sedaj.

In pel sem — Cerber ni zalajal
 in ni glasu od sebe dal,
 očaral sem ga in obajal, —
 zdaj prvič Cerber je zaspal!

Prigodel sem do „senc“ kraljice:
 „Evridiko mi daj nazaj!“
 Strun mojih glas ji zjasni lice,
 nebo se zdi ji Had sedaj.

„Naj bo! Na vrt ž njo vrni ti se,
 kjer jo strupen je pičil gad,
 poprej na njo pa ne ozri se,
 sicer spet ona mora v Had.“

Kako pa mogel bi strpeti,
 da v te oči ne bil bi vpri?
 Pogled en sam, ti vse na sveti,
 da, e n — in nisem več te vzri.

Zakaj, zakaj tako sem ljubil
 brez uma te, prepoln srca?
 Iz preljubezni sem te zgubil,
 srce zdaj vir mi je gorja.

Nazaj jaz grem na svetni oder;
 li pel bi tam li ne? povej!
 Noben še pevec bil ni moder,
 najmanj pa verni tvoj — Orfej.

Evridika Orfeju.

Hudó, težkó mi je po tebi,
 predragi pevec moj, Orfej;
 ko bila bi v devetem nebi,
 pogrešala bi te vseláj!

Na nebu ne, tu zdaj sem v Hadu,
 saj tu si „senco“ mojo zrl;
 zapri ograd, stri glavo gadu,
 ki v veke moj je cvet zatrl . . .

Kdo sodil bi — na cvetnem vrti,
 jaz roža sredi krasnih rož —
 da gad me vrže v roke smrti
 o godbi slavni, ti moj mož?

A vendar lepše je umreti
 o godbi taki sred cvetov,
 ko dolgo mreti in veneti, —
 da cvet vel pade v groba rov.

Smrt huda ni; samo žalujem,
 da tebe zraven mene ni,
 da strune tvoje več ne čujem —
 tu Cerber noč in dan renči!

To volči srčno ti za dan
 praviš mi, da se odan
 A, dragi, srčno ti voliča
 ne bodo pač se izprijela.
 Oh, keli! zablaga življenja
 je keli! srčno in izprijela;
 brskano nobe je čer in čer,
 sluhom izprijela se rešila smert.
 A hodi naj! M o z a se smert
 pijač gromka v gromka fall.

Akademičnemu društvu „Triglavu“
ob desetletnici.

S primorskih planjav
„Triglavu“ pozdrav,
ko leto proslavlja deseto!
Ko naš velikan,
po katerem je zvan,
naj krepko stoji,
skrbno naj goji,
vzgoji naj še mnogo nam četo,
za narod naš ljubljene vneto!

Kelih življenja.

Novomašniku Fr. Kodriču.

Darilni kelih, dragi brat,
 izpil si danes prvokrat;
 s tem nova doba Ti začenja.
 Ta kelih, darovan Bogu,
 je delež Tvojega stanu
 in slika keliha življenja.
 O, da nebo nalilo bi
 v življenja kelih Ti sladkosti,
 naj vanj ne natočilo bi
 ne ene kapljice bridkosti!
 To vošči srčno Ti ta dan
 prijatelj mnog iskreno vdan.
 A, dragi, srčna ta voščila
 ne bodo pač se izpolnila.
 Oh, kelih našega življenja
 je kelih žrtev in trpljenja;
 bridkosti poln je čez in čez,
 sladkost kaplja le redko vmes.
 A bode naj! M o ž a ne straši
 pijača grenka v grozni čaši.

Če ure bridke, ure vroče
 v življenji Ti napočijo,
 oko, obraz Ti zmočijo,
 da kaplje z lica padajoče
 Tvoj kelih Ti natočijo:
 ne plaši se, možato nagni,
 izprazni kelih grenkosragni.

— — — — —
 Ko Ti jezikov zlobnih strup,
 ko strup sovraštva in zvijače
 natoči grözne Ti pijače,
 naj se ne loti Te obup, —
 izpij jo vso, čeprav ta kupa
 gorjupa je in polna strupa.
 Za to je treba pač moči,
 a moč nebo Ti dodeli!

Kronovi učenci.

Kaj se bojite, tujci, nas?

Li straši vas število naše?

Vas slednji lahko meč odpaše,

nič posla tukaj ni za vas!

Saj stare Slave mi rojenci

očeta Krona smo učenci:

on je otroke svoje žrl,

pri nas pa brata brat,

Slovan Slovana rad

bi hitro sam zatrl!

Carju Nikolaju.

Li čul si, kaj kričé Tevtoni,
na stolih nizkih in na troni?!

„Poljakom smrt!“

In že sipljó se milijoni
za smrt poznanjski „raji“ oni,
zre že Tevton v njih grob odprt.

„Poljakom smrt!“

Oj, beli Car,
ne trpi tega Ti nikar!

Saj T v o j i so predstražniki;
če njih bo rod zatrt,
tem bliže Ti sovražniki.

- Srce do Sebe v njih Si vzbudi,
pravice njim Ti sorojakom,

- o vse, o vse ponudi!

- Pravice vse Ti daj Poljakom,
ki jih tujčin

zatreti na vso moč se trudi:

- ko o n i — Ti si Slave sin!

Pravice vse jim daj!

- In za osrečeno usodo

hvaležni iz srca Ti bodo
 na vekomaj!
 Daj prava vsa predstražnikom
 na srd in strah sovražnikom!
Tvoj ded je bil Osvoboditelj,
Ti boš zatirancev Rešitelj!

Ivanu Veselu v spomin.

Najboljših eden, stara korenina!
 Noben mu debla vpognil ni nikdar —
 in če je bil najsilnejši vihar . . .
 Podreti ga je mogla smrt edina
 Slovencem bornim nam na kvar!
 Imel ni hčer, imel ni sina —
 pač, pač! saj tu njegova je rodbina,
 tu mnog krasan mu ruski je otrok!
 Obzor mu bil globok je in širok
 ko ruskih pesnikov očina:
 krasoto nje duševno vso je zrl
 in v to divoto nam pogled odprl . . .

Ėpitaľ

Ivanu Veselu.

Nad grobom Tvojim burja brije,
 a v njem miruje vsak vihar . . .
 In — čuj iz njega melodije —
 to Davidovih strun je vdar!

In ž njimi glas svoj večno nov
 družita Púškin, Lermontov ;
 iz groba hladnih, tajnih tmin
 Tvoj trajni Ti slavé spomin.

Četrto stoletje . . .

Četrto stoletje

začrtal je današnji dan,
odkar Tvoj čoln, iščoč zavetja,
v pristan priplaval je miran:
v tihotni samostan.

Morjé viharno
tam zunaj bije ob naš čoln
in hip mu vsak preti nevarno, —
Tvoj čoln o t e t, miru je poln.
Kdo nam vkroti viharje,
kdo vzburkani vbrzda nam val,
kdo nas plitvin, peščin obvarje,
kdo smrtonosnih skal?

Zato i nas iz dalje miče
zavetni ta pristan
in miče nas in kliče
k Vam srca zvon glasan.
Zato i mi za hip pritekli
smo sèm čez morja burno plan,
da, z Vami mir delé, bi rekli:
„Živi naj pater gvardijan,
živi naj ž njim ves samostan!“

Ob jubileju Pija IX.
in obletnici goriškega knezo-nadškofa Andreja.

Na morji z viharji se ladja bori,
z mornarji popotnik trepeče;
siv starček pa v roki krmilo drži,
viharja, valovja se on ne boji, —
smehlja se v nevihte grozeče.

Ne boj se, oj potnik, pogum, oj veslar,
saj ladijo vodi izkušen krmar!

Pol veka današnji odnaša nam dan,
odkar je krmar na krmili,
in vedno razsajal vihar je grozan,
obzorje obdajal oblak je teman,
valovi so v ladijo bili!

Pa le naj razgraja, razsaja vihar,
saj ladijo vodi izkušen krmar!

Naj slava grmi
zdaj Piju - krmarju,
ki v Petrovi ladji
se vstavlja viharju.

Naj slava grmi,
naj Bog ga živi!

On danes obhaja
polveki svoj god,
kar cerkvi vodnika
ga dal je Gospod.

Naj slava doni,
naj Bog ga živi!

In slava Andreju,
ki isti je dan
krmarju v podporo
od néba poslan!

Naj slava grmi,
naj Bog ju živi!

Svet vedno enak.

Ne, zemlja nizka ni moj dom,
 moj dom so le višave;
 tam kraj je moje očetnjave,
 tam bival večno bom!

A s kom?

Sam tam kraljeval bom,
 ves svet naš pregledaval bom,
 li boljši je, ko bil je prej.
 Enak si je in bo vselój!

Prešernu

ob odkritju spomenika v Ljubljani.

Doné Ti p e s m i, da ves dom odmeva . . .

Aj, Tebi pesmi? Pel si Ti najlepše sam!

Enakih drug noben, podobnih jaz ne znam.

Predrzo je, če Tebe kdo opeva,

skrunitev tak se vsak mi slavospev dozdeva:

s v o j s l a v o s p e v T i s p e l s i s a m !

In Tebi s p o m e n i k ? !

Ti vreden si ga pač do neba tik; —

a sini borni mi nižine

graditi zmožni smo samo krtine,

nevredne Tvoje veličine.

T i s a m s i v l i l s i s p o m e n i k,

ki do neba štrli navpik:

to Tvojih poezij je knjiga mala,

ki večno bo visoko stala

nad naših del krtinami

ko naš Triglav nad drugimi višinami.

In — T e b e m a r s l a v i t a s p o m e n i k,

ki z dobro voljo, toda s šibkimi močmi

zgradili smo Ti ga Slovenci vsi?

Brez hlimbe v si priznamo, brez izlik:
 Ni treba spomenika, mojster-pevec, Tebi,
 nevgasno solnce na poetskem nebi!
 Ne, bolj ko Tebi, ta pomnik smo vlili s e b i:
 saj pričal on o nas do poznih bo rodov,
 kako cenili kralja pevskih smo duhov.

Zapisal ime sem ti v zvezde . . .

Zapisal ime sem ti v zvezde
in v školjke v dnu morskih valov,
zadolbel v iskré dijamante,
ki krije najgloblji jih rov.

Nebo pa, ki zvezde te nosi,
in biserov polno morjé
in svet prebogat dijamantov —
to moje je drobno srce!

V tem srci obraz tvoj žari se,
ko da si nadzemeljska stvar,
v njem perle, rubini in zvezde
proslavljajo rajski tvoj čar. —

Kaj tebi pa srca zakladi,
kaj pesniški žar in pa čar?
P o z e m s k e zaklade najdražje
naj pevec prinese ti v dar!

Oprosti srca mi slepoto,
brezdušna ti roža deklet,
srce je vse moje bogastvo,
oh, drugega nima poet . . .

Zdaj ti pred štacuno postajaš;
 kako vse to jemlje oči!
 Oj, lepši ko srca vsi čari
 ta židovski lišp se ti zdi.

Tod mladec - metulj prikreljuti,
 poganja mu prvi le mah;
 a mnogi že cvetki otresel
 on rahli cvetlični je prah.

- Kaj srce želi ti — brž vgane,
 o, dečko je ta bistrovid;
- v štacuno! Vse žid mu razkaže,
 - bistrejši od mladca je — žid.

In biserov, zvezd, dijamantov
 nakupi ti dečko razvnet. —
 Kaj cena! — Vse očka poplača,
 saj očka ni boren poet.

Te bisere, zvezde in kamne
 pripne ti na prsi, na vrat;
 kako se to divno leskeče,
 da, ženin in lišp je tvoj zlat!

Blesti se, a nič ne proslavlja
 imena ti židov okras; —
 odkodi ti te dragotine,
 šepeče že mesto in vas . . .

Tvoj angel zre solzen za tabo,
 ne gre na to pot te spremljät; —
 žid roki si mane pri škatljah,
 a v kotu tam roga se — šktrat.

Janezu Bleiweisu
ob njegovi sedemdesetletnici.

Kjer skrajna se beli slovenska koča,
kjer zadnja naših gor kipi navpik,
kjer skrajna teče reka nam deroča:
tam je Slovenije edin mejnik!

Po sredi meje kdo med brati šteje?
Protivnik šteje jih — vesel over.
Protivnik sèm! Pokaži nam te meje!
Kje so, povej! Ne vidim jih nikjer.

Ne ločijo podnebne nas planine
in reke ne šumeče sred ravnin:
sinovi smo Slovenije edine,
če duh slovenskih je sinov edin.

Krilat je duh, ne vstavljajo ga meje,
prostó čez hribe, čez doline veje;
kjer zbor živi mu bratovskih duhov,
tam sredi njih je dragi dom njegov.

In duh edin zares nas veže brate,
 edin ogreva zvesta srca čut,
 čez dole cvetne, čez vrhé gorate
 združuje nas duha, srca perut.

Edina je slovenska domovina,
 ker srca vrlih so sinov edina!
 Kedo pa zbral rodú sinove je?
 Kdo vžgal, zedinil nam duhove je?

Skor veka pol je, s krepko kar desnico
 razvil slovensko Ti zastavo si,
 odkar Ti boj začel si za pravico,
 začel Ti boj za očetnjava si.

Oh, bila je s Teboj le skromna četa,
 sovražnikov je bil ogromen broj.
 Če pade četa in zastava sveta,
 če zmaga narodu protivni roj?

Ne boj se, domorodna četa skromna,
 čeprav se stavi vojska ti ogromna!

In res, rojakov sveta raste četa,
 sovražni trop topi se dan na dan;
 in dan na dan Ti četa bolj je vneta
 in dan na dan sovrag je bolj plašan.

Ti vrste nam sovražne si podiral,
 na straži v boji vedno prvi stal;
 Ti domovine si sinove zbiral,
 sinove domovine Ti si — zbral!

Kar vrlih src od Soče je do Drave,
 vse zbral okrog domače si zastave.

Zato Te danes narod ves proslavlja,
 oj Ti buditelj in branitelj naš,
 prisego krepko praporu ponavlja,
 ki nosiš Ti ga, oj **voditelj** naš!

Na boj s Teboj za skupno nam ognjišče
 veselo gremo dóma stražniki,
 na boj s Teboj za skupno nam svetišče,
 da zniknejo rodú sovražniki.

Ti mnogo let še čvrst pred nami hodi,
 do zmage, slave nas in sreče vodi!

Bitva.

Pod gorámi grom grmi,
 bojni grom;
 doli se junak bori
 za očetov dom.

Gori pa dekle bledó
 trepeta:
 „Dom in dragega, nebo,
 reši mi oba!“

Grom obmolkne v tihi mrak —
 dom otet;
 a mladenki mlad junak
 ni se vrnil spet!

„Ljubljanskemu Zvonu“.

Prelit je zvon in prepeljan,
 s trakovi, venci ves obdan,
 povsod lepó, srčno vzprijet
 od mož, mladeničev, deklet;
 z domače line ta še dan
 bo glasno pel čez hrib in plan.
 O poj nam, zvon, le poj na glas,
 čez mesto doni, trg in vas;
 prijazno božaj nam uho
 ter v dušo sezaj nam krepkó.
 Ti duh oživljaj, povzdiguj,
 srce nam blaži, navdušuj,
 na delo čvrsto budi nas,
 k svetišču vabi tudi nas,
 preteči znani nam požar,
 odganjaj divji nam vihar!
 Življenje naše vse spremljaj,
 izraz dogodbam raznim daj:
 veselo srečnim doni ti,
 a tožnim tožno zvoni ti;

zdaj glas naj tvoj slovesen bo,
 zdaj mil naj, zdaj naj resen bo;
 a vedno — kakorkoli poj —
 naj čist in polen glas bo tvoj!

Le enkrat!

Enkrát te v življenji sem videl samó,
nedolžno ko angel, ko zvezda lepó;
a vtisnil se v dušo je ves mi tvoj čar,
ne vdolbel tako bi ga z dletom kipar.

Pač srečal pozneje sem tisoč deklet,
zavzet nad nobeno, nič zanje vnet;
šle mimo srca so mi brezi sledu,
ko potnika senca gre mimo zidu.

Tvoj zorni obraz le ensámkrat sem zrl,
a v meni vihar ga noben ne bo strl;
živó je v srce se mi vtisnil tvoj čar,
tako bi ne vdolbel ga v kamen kipar.

Zvestó te v njem nosim že kdovekaj let,
že vtudil je romarja hod skozi svet,
že kine mi teme, že las mi sivi, —
le tvoja podoba ko prejšnje je dni.

Mnog cvet sem videl venoč, obran,
mnog jasen pogled gasnoč, teman,
z lic mnogih ginoč lepote blišč,
krilatce bežeče iz srčnih svetišč.

Zanesel li tebi je žitja vihar?
 Obseva li še nekedanji te čar?
 Kraljuje li še ti v srci nebo?
 Jaz tega ne vem, Bog sam ve to!

To vem pa, da ti mi u srci živiš,
 kjer jasno se v svitu nesmrtnem žariš; —
 iznikne krasota naj stvarnice vsa,
 ti v duši ostaneš mi večno krasnà.

Pajek. literarna basen.

Nek pajek je mrežo razpel,
 da káko mušico bi vjel;
 po zmoti pa zgrabi čebelo,
 ki ima med in pa — želo.
 Gorje, če čebela ga vpiči!
 Življenje neznatno mu vniči,
 da v veke bo spal med mrlíči.
 Čebela pa vsmili se pajka;
 da stara ne bode mu plakala majka,
 sirota pa dalje živi,
 po stari navadi naj mreže si spleta,
 po zračnih vrvéh glumač naj leta;
 vendár pa čebele naj v miru pusti,
 po svoji naj šegi mu šice lovi!

Gor zletil

Iz néba je padlo to moje srce,
 a padlo na zemeljsko blato;
 prej čisto in zlato —
 zdaj ila ga proge gnusé!

Oj, dvigni iz jula se, moje srce,
 in zemeljskih peg se očisti;
 gor zleti v dom tisti,
 kjer večno so jasne zvezdé!

Venec na grob Krilanu.

Oh, tudi ti si moral pasti,
 ti ena mi najslajših nad,
 ko jel si najkrepkejše rasti,
 ko zlat si jel roditi sad . . .
 Dehnila v te je mrzla smrt —
 in sad stoter je v cvetji strt!

Kaj s tabo v to gomilo rano
 zagrne večni mrak in mraz,
 le malokomu pač bo znano;
 a dobro znam in čutim jaz:
 saj dušo vso si mi odprl
 in jaz ji v dno, ji v dno sem zrl.

Srce ti je svetišče bilo,
 a v njem častit in svet oltar,
 kjer Večnemu si žgal kadilo,
 kjer domu žgal si vreden dar; —
 in čednost slednjo, slednji vzor
 ta sveti družil je prostòr.

Tvoj duh — zakladnica bogata,
 kjer mnog je biser ležal skrit,
 in dragi kamni, ruda zlata
 tu širili so jasen svit;
 te bil bi zbrusil, prekoval
 ter domu v dar jih slaven dal.

Srce ti vzorno, um sijajen,
 a med obema krasen sklad,
 značaj ti čist in neomajen:
 bil cel si mož, čeprav še mlad!
 Kaj s takimi darovi bil
 bi lahko tu še izvršil!

Gojil to nado sem veselo,
 da z vencem narodnih zaslug
 odičiš kdaj si možko čelo;
 a venec zdaj ti vijem drug:
 oh, zlati moj ljubljéнец ti,
 zdaj grobni pletem venec ti.

Zadúšil rad bi solze vroče,
 ko mož bi nosil rad gorjé;
 a ni zatreti solz mogoče,

prepolno jih je to srce:
 pridri na dan je njih potok,
 drhté zdaj plakam ko otrok.

A tudi ti si ga izgubil,
 oj narod moj, ne jaz samo;
 kako te srčno on je ljubil,
 kako ti služil je zvestó!
 Zato, moj rod, z menoj žaluj,
 izgubo bridko objokuj! . . .

A vse solzé, ki pri pogrebi
 gomilo ž njimi močimo,
 jih tožni lijemo le sebi,
 o mrtvih jih ne točimo;
 saj ti so srečni vrh zvezdá,
 kjer ni vzdihljájev ne solzá.

Ti, zlata duša, tudi srečna
 si med duhovi srečnimi
 in jasno luč te neizrečna
 obseva z žarki večnimi;
 ljubezni in resnice svit
 brezkončen je čez te razlit.

Za venec tukaj si se trudil
 in bil bi lep si priboril;
 a lepši Bog ti je ponudil,
 ti sveto čelo ž njim ovil:
 sam večno mlad, neumrljiv,
 zdaj venec nosiš nevenljiv!

Zlatomašniku Josipu Mašeri.

Ko nekdanj, še zdaj si krepak
 in delavnik dan Ti je vsak;
 v vinogradu, v cerkvi in šoli
 se pehaš, ne nehaš nikoli.
 Ljubezen do svete stvari
 množi in krepi Ti moči;
 ljubezen, ki ves svet preraja,
 i Tebe vzdržuje, pomlaja.
 In delal Ti nisi zaman,
 bil ploden Ti žitja je dan;
 zdaj vrli naš, dragi Mašera,
 raduj se življenja večera!

Morilna slanica.

Aj, davi krepilna je rosa,
ožila vse polje mi malo;
vse v cvetu, pri biseru biser,
blestelo je vse, se smehljalo.

Oj, nade, mladosti ti jutro,
srce te nikoli ne zabi!
Nazaj me, če moč je, v naročje
za hipek le eden povabi!

Večer je, ni solnca, ni nade; —
na vrt moj, srce, pač gotovo
morilna mi slanica pade.

Kaj, pade?! Saj davno je pala,
na vrtu srca pa vse nade
in cvetke mi vse je pobrala!

Slutnja.

Natrgal sem zadnji si šop
 v megleni podzimski jeseni;
 na trati, prej živozeleni,
 sedaj pa sahnóči, rumeni,
 to zadnji cvetlični je rop.
 Komú pa je vbran za pokop?
 Prirodi mrjóči? Li meni?
 Vsaj meni se zdi,
 da glasno mi sleherni cvet govori:
 Jesenski ta šop
 povit je o b e m a za — grob!

V kletki.

Tu v kletki tesni sem zaprt. —
 Oj, tice, drobne tice,
 od nekdanj verne mi družice,
 sèm k meni srfolite
 pa v gozd, ravan in hrib in vrt
 mi vratca ta odprite!
 Ve s kljunom razdrobite
 to kletko, kjer medlim zaprt;
 naj tukaj me ne najde smrt,
 še enkrat svet naj zrem prostr!
 Odprite! — —
 Prišlè so tice, kljùvale,
 vse žice so izruvale.
 Oj hvala, dobre tice,
 ve blage mi sestrice!
 Ta krasni božji svet odprt!
 Zletim li v gozd naj, v dol, naj v vrt?
 Poskušam; — a peroti
 pohabljene so mi siroti . . .
 Oj z Bogom, gozd in dol in vrt:
 tu v kletki najdeš tička, smrt!

Confessiones.

1.

Redko le sem, redko
v roke vzel zrcalo,
bilo mi srca je,
duše ogledalo.

Duše? Ne spočetka!
Lice, stas — to naše!
Pijmo iz življenja
zdaj kipeče čaše!

Pijmo, sok izpijmo,
ki blesti se v čaši;
zdaj ta sok še naš je,
zdaj so dnevi naši!

2.

Naši dnevi? Bili!
Semkaj ogledalo!
Dni zrem britkih mnogo,
dni pa srečnih malo.

Ogledalo! Slikaj
vse življenje moje,
srečo in nesrečo
in duševne boje!

Ne, ni treba slike,
sam sem slika svoja;
slika sem trpljenja
in življenja boja.

3.

Čelo razorano,
brazde ko na njivi!
Od Boga te brazde? —
„Bratje“ so jih krivi!

Srce otrovano
od „ljubezni“ strupa, —
pijem pozno, rano,
ni še prazna kupa!

Pil sem iz življenja
polne, grenke čaše;
vrag zdaj pij na zdravje
moje jo in vaše!

4.

Sanjal kdaj sem, sanjal
 sanje rajskozlate,
 nekaj — grešnik — zase,
 največ, narod, zate!

Proč so sanje, proč so,
 sen me je le vtrudil. —
 Noč še?! Oh, prezgodaj
 reva sem se vzbudil.

Gledam!... V temni noči...
 Kje ste zvezde zlate?!
 Tema, narod, krog je
 zame in pa zate!

5.

Morda kdaj še vstane
 jasna zvezda nama —
 ali v temni noči
 plakava tu sama.

Upam, — rod moj, upaj!
 Svet je dolgovečen;
 kdor nesrečen zdaj je,
 bo kedaj pač srečen.

Vrgel ni Bog večni
 žezla še iz roke, —
 vladal bo pravično
 dobre, zle otroke.

*

Sin Njegov pač jaz sem tudi,
 sin Njegov sem — toda kak!
 Naj se človek še bolj trudi,
 da bi Njemu bil enak —
 oh, pa vsak mu je korak
 poln zmot in poln napak!
 In življenja pot
 da mi teče polna zmot,
 naj se nikedó ne čudi:
 tvoja pot — je taka tudi!

V obrambo.*

L.

Tožniki, vi sedli na sodnji ste stol,
 a mene na klop ste zatožno dejali,
 obraz ste v gube resnobne ubrali
 in ostro na me se ozirate dol.
 Ti ostri pogledi, te resne gube
 na vašem obrazu
 so živi dokazi
 obsodbe moje in moje pogube!
 Obsojen tedaj pred vami stojim,
 plahó ne, a žalostno res se držim!
 Ko ostra obsodba zveni na uho mi,
 pri srcu bridkó je, bridkó in težkó mi.
 Kako bi srca mi ne trla boleost?!
 Posvétíl domovju srce sem in glavo,
 da služim s tem sveto mu, bil sem si svest:
 ne svoje, iskál sem le naroda slavo,
 ne svoje, iskál sem domovja korist,

* Ta „Obramba“ odbija napade, ki so l. 1882. leteli na nekatere pesmi prvega zvezka Gregorčičevih poezij.

namen mi je bil ko solnčece čist. —

In zdaj tako!

Ko bilo brezplodno moje bi delo,
srce občutljivo bi pač me bolelo,
a ne ko sedaj neizmerno strašno.

Oh, misel, da domu škodljiv je moj trud,
ta mojemu srcu je vdarec prehud;
pač hujši na sveti
bi mene nikoli ne mogel zadeti.

In vendar še tega naj trpel bi nem?!

Ne, tega pa nečem, ne morem, ne smem!

Gospoda! Vi bridko ste sodbo izrekli,
očitno povem:

s to sodbo ste v živo dušo me spekli.

To mojo brezmejno dušno bolelost

hladi mi jedino notranja zavest,

zavest nepremična,

da sodba je vaša brezmejno krivična.

Krivična je sodba vaša in nična,

to trdil bom, dokler bom živ!

In ker sem uverjen, da sem nekriv,

do naroda svoj prijavljam priziv.

Gospoda, ki naglo ste me obsodili,

ne da bi v zagovor mi časa pustili,

vi bili mi trdi tožniki ste,

ob jednom mi ostri sodniki ste!
 Tako ni v navadi drugodi:
 drugje drug toži, a drug pa sodi;
 tako še med nami v tej pravdi se zgódi!
 Zatožbo vašo moj narod je bral,
 natančen odgovor jaz nanjo bom dal,
 sodnik pa med nami — naš narod bodi!
 Tožniki, sè sodnjega stola dol,
 a narod naj sede na sodnji stol!

II.

Vam „javno menenje“ sicer nič ni v čisli,
 le vaše sodbe so všeč vam in misli;
 a vendar že star pregovor uči,
 da vedno več vidi več oči,
 več glav resnico prej zasledi.
 Zato, ker so glave posamne bolj zmotne,
 pri nas so uvedli sodnije porotne, —
 pravično in pametno to se mi zdi.
 In sodbi vseobčne porotne sodnije
 prepuščam zdaj svoje jaz poezije!

III.

Izrek je poznan in sploh priznan,
 da ni poezija kot svetli poldán,

ko solnce prejasno stvari obseva;
 a tudi ni kakor brezzvezdna polnoč,
 ko goste teme sovražna moč
 nebo in zemljo odeva.

Ampak poezija je — polumrak
 ko zarje večerne zlati trak,
 ob temenu gor polagoma gasne,
 ko zvezde v višavi se vžigajo jasne,
 ko zemljo ogrinja pokoj sladak.

Skoz sveti pokoj in zvezdni odsev
 odmeva prijazno slavčev spev
 in listje v vetrci lahkem trepeče,
 sladkó, ko duh spet z duhom šepeče.

Skrivnostno vse krog,
 vrt, polje in log!

Oj, polumraka čarobnost vabljiva,
 kako te z veseljem mi duša uživa!

Kedor je pa plah
 in čutnice rad pretresa mu strah,
 oj, tega se groza poloti,
 ko mrak ga zasači na poti.

Ko listje na grmu mehkó zašumi,
 že misli, da ropar za grmom preži;
 te skale beleče se v luni prijazni
 mrličev se zdijo mu grobne prikazni;

mogočni, samotni hrast
 pa njemu je grozna, peklenska pošast,
 ki hoče ga v svojo dobiti oblast.

Oh, že se bliža,
 že roke steza,
 po njem že seza!

Z odprtimi na široko očmi
 on plah beži,
 bežeč se križa,
 polmrtev domov prileti,
 doma omedli.

A ko se zave, vaščane oplaši,
 da gori nekje na samoti straši,
 in veruje ljudstvo po vasi mu naši.
 Jednako nekterim se z mano godi.

Ta polumrak, ki skrivnostno krije
 nedolžne vstvaritve živé domišljije,
 strašan se jim zdi;

in strah, ki jih vije,
 kali jim oči,

da blagi duhovi, duhovi prijazni
 pogubne se zdé jim in zlobne prikazni.

Jaz luč bom prižgal,
 da svit bo obilen okrog posijal,
 in z vami k „strašilu“ se bodem podal.

Oglejmo od blizu si vsako prikazen —
in, upam, da naglo vas mine bojazen,
spoznavše, da strah je bil otel in prazen.

IV.

K pesmi: „Izgubljeni cvet“.

Oj solze pretaka
dekletce bledó,
ki včeraj je pelo,
cvetelo lepó.

Le plakaj, oj reva,
jaz plakam s teboj,
zgubila, zgubila
svoj cvet si nocoj!

Oh, cvet ne povrne
se več ti nikdar;
a njemu, ki vzel ga —
kaj to je pač mar?

Za lice ti blede,
za solze v očeh
ima le vriskanje,
le zloben zasmeh! —

Zasmeh ta peklenski,
 ta „Zgúbljeni cvet“
 dekletom — v svarilo
 poslal sem med svet.

Oj, dekle nedolžno,
 ti dekle mladó,
 umelo li nisi
 te pesmi tako?...

V.

K pesmi: „Človeka nikar!“

„Videns autem Deus, quod
 multa malitia hominum esset
 in terra et cuncta cogitatio cor-
 dis intenta esset ad malum
 omni tempore, — poenituit
 eum, quod hominem fecisset
 in terra.“

Biblia, Genes. cap. VI. vers. 5, 6.
 Komur drago, naj bere tudi Eccle-
 siast. cap. IV, vers. 1, 2, 3.

Oj, ti nebes in zemlje car,
 tvoj dih rodil čistó duhove,
 tvoj mig je zvezdne vžgal svetove,
 tvoj rek je vstvaril slednjo stvar!

Ti modro vse, lepó si vstvaril,
 a človek, zemlje gospodar,
 to krasno delo vse je skvaril.
 Naš ded je vzel na vrtu sad,
 meneč, da trga sad modrosti;
 a vtrgal je le sad bridkosti
 in smrti sad!

Od táčas človek je trpin:
 mori ga starih ran spomin
 in strah prihodnjih bolečin,
 skelé ga bridke rane,
 mu zdaj zadane.

Trpljenja poln in poln je zmot!
 Na žitja morji previharnem,
 na morji tem strašnó nevarnem
 zgreši prerad le pravo pot.
 Oh, koliko mornarjev
 ob skale vrže moč viharjev
 in čoln in nje, ki so v čolnici,
 srdito vniči!

Kedo prešteje milijone,
 kar jih na žitja morji vtone
 mordâ — na vek?

Ti sam, — ko videl si z višave,
 da vsi zašli so s póti prave,

po cesti krivi drli v tek, —
 izrekel si prebridki rek,
 da žal ti je, ker nas si vstvaril,
 nam um in svobodo podaril!
 O, kralj neskončne visokosti,
 dobrota sama in modrost,
 svetost brezmejna in krepost, —
 če ti, videč sveta slabosti,
 kesal si se prepoln bridkosti,
 da stvar človeško vstvaril si,

jej uma žar

in svobodo podaril si:
 zavrgel bodeš mene mar,
 če jaz, slabotna, zmotna stvar,
 ko svoje čutim sirotenje
 in bratov zmote in trpljenje,
 zakličem k tebi, večni car:
 „Ti, komur hočeš, daj življenje,
 trpinom zmotnim pa — nikar!“

VI.

K pesmi: „Izgubljeni raj“.

Zaklenjen človeku rajski je vrt,
 začasno ne, na vek je zaprt;

oj, Kerub nebeški z mečem ognjenim
 preteč stoji pred rajem zgubljenim.
 Zastonj se oziraš vanj nazaj!
 Srce naj ti poka, oko naj ti joka,
 naj tare te toga brezmejno globoka, —
 ne odpre se več ti zaklenjeni raj.
 Če tukaj želiš ubežati nesreči
 in srečo srčno zaželéno doseči,
 glej, delati treba in se potiti,
 v nedolžnost, prepróstost se prejšnjo vrniti!

VII.

K „Lastovkam“.

Lastovke, pomlad znaneče,
 hišam blagoslov noseče,
 z vami nisem imel sreče!
 Klical vas sem mnogo let,
 ko pomlajal se je svet,
 da pod stropom hiše moje
 bi pripele gnezdo svoje.
 A zastonj sem klical vas:
 vedno ste drugam zletele,
 drugim glasno žvrgolele,
 delale jim kratek čas!

Drugim srečo ste nosile,
 drobne ptice, ptice mile;
 kaj od vas imam pa jaz?
 Meni ste ukor rodile!
 Ko sem letos klical vas,
 mož polgluh je mimo šel,
 čul na pol je moje klice
 ter jih napak je umel,
 češ, da kličem druge ptice; —
 in ostró me je oštel.
 A jaz klical sem glasno,
 ptice, vas, le vas samo!
 In moj klic ve zdaj ste čule,
 k strehi moji ste priplule
 in pod strop prijazni moj
 domek ste pripele svoj.
 Le pri meni zdaj gnezдите,
 pesmi glasne žvrgolite;
 ko bom slišal peti vas,
 pesem bom zapel še jaz!

VIII.

K „Romarici“.

Pobožna mladenka je naša Slovenka
 in rada gre v cerkev, ko zvon zaklenka;

če danes pa „mimo cerkve“ hiti
 na grob, kjer počiva nje zaročenec,
 ne lučaj je s kamenjem, stari Slovenec,
 pomisli, da danes — nedelja ni!

IX.

K „Nevihti“.

„Nevihta“ je tudi nevihto vzbudila,
 nad me se zagnal je nje silni vihar
 in toča pogubna in groma vdar!
 Zakaj pač nad mano razsaja ta sila?
 Ker svetu sem rekel, da toča pobila
 je upe, katere gojil je ratar,
 čeprav je vzdihaval gorkó in srčno,
 naj drevje in polje mu čuva nebo.
 Povejte, mar res je pregreha to bila,
 da pesem je moja nesrečo odkrila,
 katero dopústil neba je vladar?
 Mar greh je, če tožna izjavljam čutila,
 ko vidim trpeti nesrečno stvar?
 Zakaj pač, zakaj nad to „nevihto“
 neskončno svojo razlivate ihto?
 Podtikate, zdi se, mi zlobno trdítev,
 da nična in prazna je vsaka molitev!

Kje pa je v „Nevihti“ zapisano to?
 Saj jaz tam o kmetu sem rekel samo,
 da prošnje le te mu ne čuje nebo!
 Oj vi, ki nad mano tako hrumite,
 le k „Oljki“ miru z menoj pristopite!
 Tam tudi grmi in preti oblak,
 grmenje prirodo in srca pretresa,
 proseč in moleč v visoka nebesa
 obrača oči pobožni seljak;
 in zraven molitve oljko sežiga,
 da dim in molitev se k Večnemu dviga. —
 In glej, popreje preteči oblak
 na polja razlije zdaj dežič krotak!
 Molitev in oljka vihar sta vkrotila,
 o, da bi ta „Oljka“ še vas pomirila!

X.

K pesmi: „V celici“.

1.

Kaj „V celici“ mladi menih govori?
 Da mir na prostor navezan ni!
 Ti bodi na poti ali v samoti,
 med šumom življenja ali v tihoti,
 povsodi se lahko nemir te poloti!

Ne išči ga torej med šumom sveta
in ne na plesišči in ne v gledišči,
miru in pa sreče le v srci si išči,
le sredi srca je pókoj doma!

2.

Zakaj samotarja v vzgled sem navel?
Da k potniku živ kontrast bi imell
A ker prav srečen ni ta samotar,
postavljam ljudem v zasmeh ga mar?
Nikdar?

Možá, ker nesrečen je, jaz pomilujem,
a poleg ga vendar iskreno spoštujem;
saj on, četudi ga tare bridkost,
vestnó izpólnuje stanovsko dolžnost!
In svojih dolžnosti zvestó spolnovanje
zasluži pametnih mož spoštovanje,
ne sreča in rádost in veselost!

3.

Res, celice tihe meni so v čisli,
pogosto tja noter mi vhajajo misli:
po celicah tihih, molčečih jaz sam
prijateljv vrlih obilo imam;

in mnogo možakov spoštovanih
 živi po tihotnih nam samostanih,
 premnogi nam notri živé učenjaki,
 premnogi nam notri živé narodnjaki;
 če koga teh žalil je moj „samotar“,
 naj spravi mi ga „Samostanski vratar!“

XI.

K „Dekletovi molitvi“.

Molivec nekter to posebnost ima,
 da rado se pri molitvi mu skima.
 „Slovenec“, čeprav pobožen možak,
 molivcem tistim se zdi mi jednak.
 „Molitve dekletove“ pol je prebral:
 „Okusila sem že v zorni mladosti
 ljubezni sladkost in, oh, nje bridkosti!“
 Ko to je prebral, trdó je zaspal.
 A ko se je vzbúdil, vrgel je kamen,
 češ: dekle nesramno je, ženin nesramen!
 Ko bil bi z berilom se dalje potrudil,
 to bral bi bil mož, ko iz sanj se je vzbudil:
 „Ko solnčece čist moj srčni je žar,
 ne bo me ga sram pred tabo* nikdar!“

* Marija!

Ljubezen tedaj dekletova tista
nedolžna je bila popolnem in čista!
Kateri človek, če gnan ni od strásti,
dekletce tako pač more napasti?

XII.

K „Pastirju“.

Oj, daljne goré, oj ve moje goré,
od zarje večerne oblite,
ve v prsih mi čute otožnosladké
in sladkootožne budite!

Prestopil moj čas je življenja poldán
in solnce se moje že niža,
primiče se véčer mračan in teman
in noč se potihoma bliža.

A zarja gasnoča vrh ljubljenih gor
in zarja večerna življenja
spomin mi obuja na jutranji zor,
na zorno mladost brez trpljenja.

Glej, ko iz somraka lepó in svetló
za zvezdo se zvezda poraja,

iz duše otožne mehko in sladko
spomin za spominom mi vstaja.

Pred mano detinstva in kraj je in čas,
tu gozdi, tu trate domače;
in glasen pastirček — oj znan mi obraz! —
po tratah, po pašnikih skače.

Oj, dnevi brezskrbnih igrač, veselic,
zaupnosti polni in nade
in petja in sanj in čarobnih pravljic,
oj, dnevi nedolžnosti mlade!

Oj, zlato detinstvo, oj, rosna mladost,
ki vžil sem na naših te vrsih,
ko pil sem nebeško radost in sladkost,
ko slonel na božjih bi prsih.

Le gade naravne poznal sem doma,
poznal sem le skalne prepade;
spoznal sem zdaj brezna srca in duha
in strasti nevkročene gade.

Zdaj vidim sovraštvo, strupeno zavist,
krivice, hinavstvo, prevare,

da sleherni svojo le išče korist,
a brata nevsmiljeno tare.

Oh, to in pa druge izkušnje bridké
in občno človeško trpljenje
nalilo mi gnus do sveta je v srce,
zgrenilo mi zgodaj življenje.

Če prav sem med svetom zdaj boljši pastir
in čedo zdaj čuvam veljavno,
oziram kopneč na planinski se mir,
na dneve minule že davno!

Oj, pusti mi, pusti, nevsmiljeni svet,
te zlate, nedolžne spomine;
oj, pusti spomine detinskih mi let,
oj, pusti pogled mi v planine!

XIII.

Zakaj mnog bravec napačno umeva
bolest, ki mi pesem jo tožna opeva?
Ker drugo stališče zavzema beroč,
bolj nizko in bolj omejeno stališče,
ko imel sem jaz je, te pesmi pišoč.

Teh bravcev me vsakdo v nižavi išče,
 kjer strmih vrhov kameniti zid
 na vse strani zapira nam vid
 ko tesna ječa,
 kjer človek človeka ne vidi, ne sreča,
 kjer daleč od drugih samotno živi,
 le nase misli, le zase skrbi.
 Tam vidijo me, kako osamljen,
 le vase zamišljen, le vase vtopljen
 nenehoma črni svoj plašč ogledujem,
 le svojo osobno boleost obžalujem,
 nad sabo solzim.

A jaz pa na višjem stališču stojim:
 stališče moje je vzvišena gora,
 kjer nič mi nikjer ne zapira obzora.
 V daljavo neskončno zró mi oči:
 pod mano vse zemlje mesta, vasi,
 pod mano ljudi nemirno vrvenje,
 njih vrisk in stok, njih radost in trpljenje!
 A več ko veselja vidim solzá
 in več ko ukanja čujem tožbá;
 in slednja krivica skeli še mene
 in drugih nesreča v srce me zadene.
 Ta občna nesreča mi stresa srce
 bolj nego malenkostno lastno gorje.

Kdor takega srca je, on se ne vbrani
 bridkosti v nobenem kraji ne stani.
 Ko jaz bi v nebesih se že veselil, —
 ko kraj bi odprl se večne pogube,
 kjer videl trpeti bi duše mi ljube,
 pogled bi ta mi nebesa zgrenil.
 To moje mišljenje,
 to mojega srca je živo čutenje.
 Če hočete mi odvzeti gorje,
 prestvarite svet mi ali — srce!

XIV.

K vprašanju: „Ali ni poezija, v kateri
 se opeva največ „člove-
 štva brezmejno gorje,
 žal in bol“, nežni mladini
 dostikrat nevarna?“

„Slovenec“.

Vi, trdi ljudje,
 ki bratov nesrečo in žalost tajite,
 ki glasno hrumite,
 če kdo kaj o bratov vam revi pove:
 oči le odprite
 in videli boste roj solzan,

ušes ne mašite
 in bil vam bo nanje jok glasan!
 Le z mano stopite v revežev kočē,
 kjer stiske, nadloge prebivajo,
 kjer solze sirote prelivajo,
 in potlej tajite gorje, če mogoče!
 O, zemlja je res le dolina solzá,
 le žalost, trpljenje je tukaj doma.
 In ni nam zabranjeno v revah tožiti,
 nad sabo, nad brati solzá točiti.
 Kako neizmerno je tožil Job,
 ubog, zapuščen in polen gob;
 kako bridké solzé Jeremija
 na svetega mesta posipu prelija!
 In naš Vzveličar, duša zlata!
 Kjer godba, veselje in smeh se glasi,
 nikjer Vzveličarja videti ni.
 V nemár je on pušchal poslopja bogata,
 a rad je potrkal na revežev vrata
 in rad se ponižal pod nizki je strop,
 kjer bridko vzdihaval trpinov je trop!
 O njem evangelij nikjeri ne piše,
 da krožil bi bil mu ustnice smeh,
 pač pa, da so solze mu stale v očeh,
 katere o bratov nesreči si briše.

Ko bil je prijatelja Lazarja zgubil,
 debele mu solze tekle so,
 da množice zbrane rekle so:
 „Poglejte, kako ga je ljubil!“
 In ko je na gori zamišljen stal,
 oziral otožno po svetem se mesti,
 zaplakal je v bridki bolesti,
 vedoč, da bo mesto sovrag razdejal!
 Če plakali ti so sami trpeči,
 če so žalovali o ljudski nesreči,
 mar greh je, če jaz ne ostanem nem,
 če bridke občutke očitno povem,
 če z bratom nesrečnim sočutno vzdihem,
 če ž njim žalujoč solzice si brišem?
 Saj sveto pismo samó govori:

„Z veselimi se prisrčno radujte,
 z nesrečniki pa sočutno žalujte!“

Kar pismo, to pesem moja uči.
 Tožeč le sočutje vzbuditi želi,
 ne mrtvo sočutje, sočutje dejansko,
 ki mimo ne gre kot oni levit,
 ko brat mu leži na cesti razbit,
 ki vsmili se bližnjika bridkih ran,
 ko vrli se vsmilil jih je Samarjan.
 Dejanje tako ni le samarjansko,

je občečloveško, je kristijansko!
 Saj jaz ne učim iz sebe tako,
 to vera je Krista,
 to vera ljubezni je sveta in čista,
 ki nam jo v tolažbo je dalo nebo.
 Če prava se ta ne dozdeva vam vera,
 katera potem je prava — katera?

XV.

Sočutje vzbuditi želim, ne obupa!
 Mehkó, plemenito nam bodi srce;
 a volje bodímo močné in krepké,
 da nas ne oplaší „življenja kupa“,
 „čeprav je gorjupa in polna strupa;
 da nas ne potare nikdár
 osode sovražne besneči vihar!“

Življenje je boj neprestan,

„ne plaši se boja!“

Življenje je delaven dan,

„ne išči pokoja!“

Tako opominja pesem te moja!
 In ni li mogoče človeku to,
 da združeno v njem bi oboje biló:
 značaj neupognen — srce mehko?

Pač more se to združiti in mora!
 Najhrabrejši in najboljši junak
 krepak naj bode in zraven mehak
 in blag in jak:
 to pot je do vzora!
 In poleg mehkode, povem vam, jaz sam
 obilo jekla v sebi imam;
 če kamen krivice v to jeklo zadene,
 iz njega izkreše iskre ognjene!
 To jeklo, če vstane nevarnosti dan,
 pravici in veri in domu bo v bran.
 Krepak in mehak vsak človek bodi!
 Kdaj ono, kdaj to,
 kdaj skupaj oboje,
 pa um razsvetljeni naj sodi!
 Le tisto omiko jaz štejem za pravo,
 ki voljo zadeva, srce in glavo —
 vse troje!
 Nebeško solnce zlató
 omike vzorne najlepša je slika;
 ko ono naj bode človeška omika.
 Kako svetló nam solnčece seva!
 Kako plodilno nam zemljo ogreva,
 a zraven od večno odmerjene póti
 nikdar ne odstopi, nikjer se ne zmoti!

Ko ono nam svetlo bodi v glavi,
 ko ono prijazno in gorko srce
 in trdno, značajno po poti pravi
 vodimo korake krepké!
 To gaslo žari se na moji zastavi,
 to pesmi moje učé!

*

Dovolj! Zdaj treba končati!

Od moje strani odslej bo mir;
 to prvi dozdam je moj javni prepir,
 da zadnji bi bil vsaj — z brati!

Mladini
v album.

Jaz, starček sivih let,
motreč kvarljivi svet,
naročam vam srčno:
Oj čuvajte skrbno
si lic, a bolj še duše cvet;
vesel potem vas bode svet,
še bolj veselo pa nebo!

Napitnica.

Napajali so me s pelinom,
 a vi sedaj me s sladkim vinom
 na stare dni napajate
 in pelin mi oslajate;
 izrekam Vam presrčno hvalo. —
 A vendar je pelina pol
 v življenja čaši mi ostalo,
 še zdaj mi provzročuje bol.
 Od bratov prišla je grenkost,
 od njih pozneje i sladkost;
 obojno pomnil bom do groba. —
 Vse bratom zlobnim odpustim,
 še hujša ko bi bila zloba,
 a dobrim srečo vso želim.
 Teh, ki so pelin mi sladili,
 Vi eden ste najboljših bili!
 Iz grenkosladke žitja čaše
 in sladke te — na zdravje Vaše
 jaz pijem zdaj:
 Bog srečo daj
 Vam vekomaj!

Odisej Argusu.

Ti človek nisi, pasja vera!

Ti pes si, Argus dragi moj! —

Li vernejša je stvar še ktera
ko ti, tovariš blagi moj?

Tvoj rod od severa do juga

človeku veren je spremljač,

vsa zapusti ga družba druga,
a ti pri njem si, ž njim domač.

— Ledeni sever te ne straši,

Atlantov žgoči ne obroč,

trpin s trpini v družbi naši
ti hodiš zmer, nas čuvajoč.

Moj Argus, — psov imel sem mnogo,

a več še „bratov“ nego psov;

pes slednji je zvršil nalogo,

a „bratje“?! To račun njihóv!

Račun njihóv samo? — Moj tudi!

In poleg narodov račun!

Prej ko vročé me zemlje grudi,
dobé račun iz mojih strun!

A, Argus, ljudstvo to pustiva, —
ti meni človek, jaz njim — pes!
S poklonom biče vse sprejmiva, —
ko me bijó — sem blažen ves.

Nikar na nje ne bodi jezen,
če naju do krvi bijó;
srce jim bič je, bič ljubezen —
in, kogar ljubijo, tepó!

Midvá sva psa; ti nisi krščen,
ko jaz prezirana si stvar;
med svetce pač ne boš uvrščen?
ne ti — ne jaz, tvoj gospodar.

Naj bo! Kdo naju pa ozira
na zlat oltar se, Argus moj?!

Najvernejša je pasja vera*,
za tron dobivava pa — gnoj!

Saj veš, pod davno bil sem Trojo
in tebe pústil sem doma,

* vera — zvestoba.

Penélopo še zraven svojo,
ta rajski ideal žená.

- Zarad „prezvestnice“ Helene
kri tekla tam deset je let;
ni kaplja kanila od mene,
jaz rogal sem se in ves svet. —

A Troja padla in sovragi!
Razpnimo jadra spet domov
k Penélopi ti vzorni, blagi
in, Argus, k tebi, vzoru psov...

Vabile so me Circe razne,
omamljal glas me je Sirén —
a njih omame bile prazne,
ostal sem zvest „uzoru“ žen.

Doma pa verna žena streže
nad sto snubačem — vsak krasan! —
vsak dan jim goste plete mreže,
razdira znova vsak jih dan...!

Usoda spet me pripeljala
pod krov kraljevski je nazaj, —
Penélopa me ni spoznala,
pes pa, dovilja in Evmáj!

Ni mogla pač za te skrbeti
 pri svatih takih, Argus moj!
 - Pečenke, vina njim iz kléti,
 glad tebi jed, postelja — gnoj!

Ti, Argus, ležal si na gnoji,
 ko snubcev roj se je gostil,
 veselo o vrnitvi moji
 si z repom migal, se solzil.

Pač spomnil si se vžite krače
 in name si hvaležno zrl;
 na! kost to malo, kos pogače,
 gladú ne bodeš mi umrl!

Ne, ti nikdár ne smeš umreti,
 v Homeru živel boš vselėj —
 in komur znan Homer na sveti,
 boš ti mu znan in — Odisėj.

Da pes pa le si v tej deželi,
 nikar naj te ne tare kes;
 da bil bi človek, oh, ne želi,
 ostani vedno veren pes!

Argus Odiseju.

Zo pisemce dobiš iz Hada. —
 Ko sem na gnoji te zazrl,
 znaj, nisem tam umrl od jada,
 od same sreče sem umrl.

Oh, nisem mogel ti izreči,
 kako tedaj sem blažen bil,
 ko zrl obraz sem tvoj ljubeči,
 ko zadnjo kost sem tvojo vžil.

Tam notri o n a in nje snubci!
 Pečenka mi žgačkala nos, —
 aj, srečna o n a in nje ljubci,
 kje moj pa bil kosti je kos?

Pozabljen ležal sem na gnoji,
 pozabljen kakor zadnji pes,
 ko v nebu o vrnitvi tvoji
 pa bil sem srečen, blažen ves!

Ni hotel Zen solzá nam dati,
 ni smeha on daru nam dal;

- a vzrši te, sem jel jokáti
in — se smehljaje — sem zaspal.

Na ženo pa se nič ne jezi,
moj dragi, dobri gospodar!
Saj veš: vse z vragom pač so v zvezi,
peklenski njih je rajski čar!

Značaj — trpin.
(Ivanu Resmanu.)

„Sin narodov“ med rodом znan —
Ti tudi že si pokopan?!
Ker bil značaj — si bil trpin,
prerano spiš tu, Slave sin!
Ne spiš! Živiš in nas bodriš,
z značajem, z „deco“* še živiš!

* „Moja deca“, zbirka Resmanovih poezij.

Delavcem.

1.

Na mojo vero!
 poznam gorenjih tisočero
 in dobro vem:
 pri njih v brezmejno grem zamero!
 Resnico tem ljudem
 v obraz zabrusiti li smem?
 Resnica se izreči mora
 brez straha graje in ukora!
 Pred onimi ne trepetam,
 možato staviti se znam,
 četudi bil bi sam.
 Na tisoče jaz štejem one,
 trpinov vas — na milijone!
 Vi delavci ste z roko,
 jaz z glavo,
 a svojo mi zastavo
 držimo le visoko.
 Vi ne, ja z nisem bogataš,
 zato sem veren vaš pristaš.

2.

Ko vi sem mukotrpen,
 a v mislih, čutih neizcrpen ;
 možgani nič me ne bolé,
 boli me pa hudó srce. —
 Kedaj? Ko zrem na vas,
 na mučeniški vaš ozbraz!
 Tedaj pa toči mi solzé
 oko, — še bolj, še bolj srce . . .
 O kdaj nebo vam bode dalo
 pravic pristojnih tistih malo
 in tisoče krivic
 vam mučenikom poravnalo,
 obrisalo solzé vam z lic?
 Kdaj bo iz tesnih, temnih vic
 na jasni dan vas pripeljalo? . . .
 Ko srečni dan bi vaš ta vzrl,
 v naročji vašem rad bi vmrl!

3.

Življenje je trpljenje ;
 a kaj še v a še !
 Iz grenke pijete vi čaše,
 a pride zadoščenje . . .

Obupa treba ni :
 š e o n, naš stari Bog, živi
 in nikedar ne spi !
 Vam tukaj ne, ne meni,
 o j delavci poštene,
 prepolni zdaj nadlog,
 na hip tu ne plačuje Bog ;
 a plača
 in slednjemu povrača, —
 še stari Bog živi !
 Če svet v a m plačal ni trpljenja,
 če On ni dal v a m zadoščenja,
 dobi ga vaša k r i.
 Verujte le prerokom :
 vam ne, a vašim pa otrokom
 On srečne pošlje dni ;
 napočijo jim dnevi novi,
 Bog dneve tiste blagoslovi !

4.

Pravica m o r a priti,
 saj vstvaril jo je Bog ;
 pravica mora biti
 i v a m, nositeljem nadlog.
 A dan pač ni še blizi,

da sedete k nelačni mizi,
 če vi ne, pa vaš mlajši rod!
 Nebeški to veli Gospod:
 „Vsak mora žiti,
 pravica mora priti!

5.

Že pride, že!
 Pač vaš in naš napoči dan:
 vam bogatinom
 in nam trpljenja sinom.
 Vaš dan grozan bo in strašan,
 naš dan pa srečen in krasan:
 pravica bode obveljala!
 Vas truma je le mala,
 a mi smo broj neštet.
 Le delavcem bo v last kdaj svet,
 ne vam milijonárjem,
 trgovcem le z denarjem, —
 naš bode svet!
 V a s malo, n a s je broj neštet ...
 Nek dan se v s e obrajša:
 palača pade — vstane bajta! —

Nov vrtec zdaj si zgradimo!

Saj vendar spet si tu, pomlad,
 čas r adosti, čas sladkih nad;
 budiš nam spev, rodiš nam cvet,
 oživljaš srca nam in svet!
 Tvoj jasni  ar, tvoj glasni spev
 povsod budi odsev, odmev! —
 A ni pomlad le cvetja čas,
 pomlad je — prizadetja čas:
 na cvet bren e čebelice
 iskat medu za celice;
 in ko iz panjev roj čebel
 ljudje se vsipljejo iz sel.
 Na polje pridni spe ratar,
 na vrte umni spe vrtnar;
 tam trudita se polna nad,
 da znoj rodil bo cvet in sad.
 Nebo ti daj svoj blagodar,
 ratar ti skrbni in vrtnar! —
 Nam tudi bliža se pomlad,
 na r adost vabi nas in — r a d.*

* rad = delo.

A rad poprej, radost pozněj,
 ta red naj svet nam bo vselėj!
 Le rádostno zdaj radimo
 in vrtec* nov si zgradimo,
 oj vrtec, ki zavetje bo,
 ki branil nežno cvetje bo,
 da slana ne popari ga,
 da dih kužljiv ne skvari ga.
 Vrt polen naših bo cvetlic:
 nedolžnih dečkov in deklic.
 Na vrtu, skrbno straženi,
 v detinski dobi blaženi
 naj srečo čisto vživajo,
 si duh, teló razvivajo,
 da, ko vzrastó, da, ko vzcvetó,
 njih cvet nam radost sladka bo! —

Tak vrt mi zdaj ogradimo,
 vanj cvetke naše vsadimo,
 a vsakdo nas naj bo vrtnar,
 da srečno vspeje sveta stvar!

* Prvi slovenski otroški vrtec v Gorici.

Iveri.

1.

Krivice ne na desno ne na levo,
pravico vselej, vsem, na vsako stran!
Spoštujmo vsi Pravico, božjo devo —
tedaj rešitve, bratstva vstane dan!

2.

Cel človek in cel mož nas slednji bodi,
to duše moje, to srca je vzor;
potem lehkó kljubuje vsak usodi,
naj se odzdol srdi mu, naj odzgor.

3.

Drevesu v cvetu ne veruj;
ko bereš sad, se ga raduj!

4.

Nikogar v ničem ne zlorabi,
nikdar prek mej se ne spozabi!

5.

Življenja komur pot
 je bila polna zmot,
 na koncu najde pač spoznanje
 in bridki sad njegov — kesanje.

6.

Prej sebe vladaj, kdor prevzame vlado,
 saj sebevlada je najprva stvar;
 čim imenitnejšo kdo vodi vzgrado,
 tem bolj naj temeljit bo sam zidar.

7.

Mračno življenje,
 grob je teman,
 onkraj pa vedno
 jasen je dan.

8.

Nikoli narod ne zagine,
 četudi ga ves svet tepta,
 ki poln kreposti je, vrline,
 poln vere v — sebe in Boga.

9.

Pač plemstvo dati more car,
ne dá pa plemenitosti ;
ta plemenit ne bo nikdar,
kdor plemenit ni v bitosti.

10.

Življenje pač zemljaka
ko služba je vojaka,
človeka tu življenje
ko v vojni je trpljenje ;
človeka zemsko potovanje
trpljenje je in vojskovanje ;
dokler živi, zemljan tu vsak
trpi ko vojni čas vojak.

11.

Ni lepše je na zemlji sreče
ko blag spomin prežitih dni ;
ime umrje pač sloveče,
le delom blagim smrti ni !

Grobni napis

triletni deklici Vandi P.

Razvil še ni bil tvoj se cvet —
 in že je moral oveneti;
 prekrasen bil za ta je svet,
 Bog sam ga hotel je imeti:
 presadil ga je v rajski vrt,
 kjer nikedar ne bode strt.

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

Za Hrvate — naše bratel

Junaški vi Hrvatje,
 nesrečni naši bratje!
 Krivic, grenkosti polna čaša —
 in kri vam prekipela je;
 a tudi nam zavrela je,
 saj vaša kri pač kri je naša:
 en vir obojo nam rodi,
 oboja hkratu nam kipi.
 Po isti materi smo bratje,
 ne bratje le, pač dvojčki smo!
 In zdaj se z nami brati Srb,
 ne loči nas ne križ ne grb, —
 ne dvojčki, — trojčki smo
 i vsi edini,
 ko trinog žuga domovini.
 Kri vsem nam prekipela je,
 ko začutila dela je,
 ki kruti jih vrši tiran,
 hrvatski — nehrvatski ban.
 Že prej so bili Kühni — bani
 Hrvatom le zloglasno znani;
 od davna bili Hedervári

so bratom kruti le barbari,
 jim bili preganjalci so,
 le bili zatiralci so.

Bo rod ta boljši kdaj? — Proč up!

Saj gadu z leti rase strup.

In Hedervár, ta stari gad,
 ves strup od dedov je prevzel,
 nam brate smrtno gristi jel.

Ha, gad ne opusti navad, —

ne opusti jih Hedervár;

kaj kri mu bratov naših mar?!

Vse pade naj, samo da o n

ohrani si podkraljev tron.

„Ven puške, sablje in bodala,

iz zemlje naj rastó vešala:

v Hrvatski je dovolj gozdov,

vsem zemlja lahko dá — grobov!“

Ko zadnji Hrvat zakopan,

zavriskne Hedervarij ban:

„Tihota, mir po vsej deželi,

jaz, Beč in Pešta — smo veseli!“

Ne še! Kri nam zavrela je,

krivica prekipela je; —

življenje ne, nam ljuba smrt,

da le tiran bo kruti strt;

da strt, ob moč, ne umorjèn,
 a pokorjèn in izpojèn,
 ker brate v zemlji njih domači
 in njih pravice svete tlači.

A kdo tirana vpokori?

Li bratom res rešilca ni?

Pomoč Ti daj, naš svetli car,
 ko kakor zver besni barbar.

Tiran Ti nisi, — pač pa **ban**

Hrvatom je zaklet **tiran**:

na **Tvoje** on ime greši,

moreč pravico in ljudi. —

Ne pusti tega, svetli car,

zagròzi: „Proč ti, Hedervár!“

▽ srce si glej!

Na stol ti visok si se vsedel
in bistro oziraš se krog,
na bratu in bližnjiku svojem
peg iščeš najmanjših in prog.

Vse pegice ljudske preštel si,
le svojih ne prog in marog;
zato pa sam sebi si mehkek,
a bratom soditelj si strog.

A, dragi, hčeš modro živeti,
ti dvojne oči mi imej —
in z enimi gledaj po sveti,
a z drugimi v srce si glej!

Srce je ko morje globoko,
ki večkrat se vzburja mu val,
ki polno plitvin je peščenih,
prepolno pretečih je skal.

In kdor potopi se na dno mu,
mnog biser tam najde krasan;
a vidi i grozne pošasti,
mnog prizor tam vidi strašan.

Tí tudi v srce se potopi
 in ondi okrog se oglej ;
 v njem najdeš gotovo premnogo,
 kar znano ni bilo ti prej.

Kot morje srce se ti vzburja,
 ko divja premeta ga strast,
 in mnoga preti tam nevarnost
 in mnoga zija tam propast.

Skrbnó se po srci oziraj :
 prepolno skrivnostnih je gub,
 tam videl boš groznih prikazni,
 mnog prizor ti strašno neljub.

In našel boš notri gotovo
 kak biser kreposti bliščeč ;
 a najdeš i madežev črnih
 in zlobnih pošasti še več.

Zatorej le gledaj po sveti,
 a večkrat še v srce si glej —
 in sodil boš druge mileje
 in sodil boš sebe ostréj!

Andreju Jekšetu.

Pač čas se ustaviti neče,
 vrti se kolo mu okol —
 in Tebi naložil na pleče
 je križev že sedem in pol.

A Tebi njih broj ni težaven,
 ne tare Te njih velikost,
 za Te ni pregovor veljaven,
 da stara so leta — slabost.

Še čvrsta je Tvoja postava,
 še Tvoje moči so krepké,
 še zdrava in bistra je glava,
 še živo in mlado srce.

Glej, to Ti od zgoraj je dano,
 ker górel za Večnega čast,
 ker delal si pozno in rano
 za carstva nebeškega rast.

In delal za nas si obilo,
 skrili nisi Ti danih darov —
 in delo je Tvoje rodilo
 ljudem tisočer blagoslov.

Kot zarja obseva večerna
planinam visokim vrhé,
dejanja ta blaga stoterna
večer Ti življenja zlaté.

Zlatí Ti ko solnčna svetloba
prijazni življenja večer
hvaležnost, ljubezen, zvestoba
Ti vdanih sinov in pa hčer.

Sinov Ti imaš na tisoče,
duhovnih sinov in hčerá,
ki ljubijo vsi Te prevroče,
ki zá-Te goré iz srca.

Vsa srca za Tebe so vneta,
kar šteje ta krasni jih kraj,
in zlato daritev — očeta
veselo proslavljajo zdaj.

Mi tudi Ti dvigamo čašo,
zdravica naj glasno doni:
Ki zlato praznuje dnes mašo,
ta duša naj zlata živi!

Leté oblaki...

Leté oblaki nad mano — leté!

Kam? V daljo prostrano, neznano — leté.

Kak smoter, kje cilj vam, oblaki?

Odgovora ni, le po zraki — leté.

Do drage pozdravov po vas ne pošiljam, —
postojte, postojte!

In srčnih vam svojih naročeb ne vsiljam,
nikar se ne bojte!

Leté!... Leté

čez dol in goré.

Leté?!... Saj morajo sluge leteti,
njim veter vladar je na sužnjem tem sveti,
jih vedno vrté.

Odtisne li ta na visoko jih górze,
izlije li ta na globoko jih morje?

Kdo ve?

Oblaki leté!

Kam? Večno le v enem se sučejo krogi
in vedno so verni pravečni nalogi:
iz morja se dvigajo v sinje obzorje,
z obzorja pa zopet se zlivajo v morje —
do néba nikdár pa, nikdar ne vzleté,

le zemlja njih dom je in morske vodé.
 A zdi se, da rod naš človeški
 enak je in tak
 ko slednji pod nebom oblak:
 podi ga, vrti ga mnenj veterček vsak,
 podi in drvi
 vihar ga strasti!
 Pač dviga in sili pod svod se nebeški,
 a krila so šibka in udje so težki
 ter vedno spet pada na zemeljski tlak.

Stoj, solnčece, stoj!

Stoj, solnčece, stoj!

Saj radi te gledajo tu milijoni,

še dalje, še dalje nakloni

žar zlati jim svoj! —

Stoj, solnčece, stoj!

Stoj, solnčece, stoj!

Kaj bilo brez tebe vse zemlje bi lice?

Brezkončne, peklenške temnice, —

če neha tvoj soj!

Stoj, solnčece, stoj!

Stoj, solnčece, stoj!

Rast dajaj vonjavim, stobojnim cveticam

na rádost mladenčem, deklicam,

beročim plod tvoj!

Stoj, solnčece, stoj!

Stoj, solnčece, stoj!

Le glej, kako mak in dekle zarudeva,

čuj, mladec in slavec prepeva

prepestri spev svoj!

Stoj, solnčece, stoj!

Stoj, solnčece, stoj!

Življenja veselim prerano ne vtوني,

čeprav že obilo so oni

užili del svoj!

Stoj, solnčece, stoj!

Stoj, solnčece, stoj!

Jaz slepec te vžival pač nisem ko oni,

zato še ne vtوني, ne vtوني —

dolg dan naj je moj!

Stoj, solnčece, stoj!

Opomin k veselju.

Omlajen hrib, zelen je log,
 življenje novo krog in krog!
 Cvetó mladé cvetičice,
 pojó predrobne ptičice.

Odpri se mi, srce, odpri,
 ne zametuj cvetočih dni;
 glej, zlati maj te vabi zdaj, —
 kdo ve, če bo te še kedaj?

Zdaj pomlad je, zdaj cvetja čas,
 zdaj naj odmeva petja glas:
 dokler ti še cvetè mladost,
 uživaj rádost in sladkost!

Stražniki.

Naš dom cvetan je in krasan
 ko zemeljska nebesa;
 sosedje željno dan na dan
 tja vpirajo očesa.

Kot divja reka žuga
 poplaviti ravnó poljé,
 od severa in juga
 zavidni tujci nam grozé.

A naj preté sovražniki,
 prežé naj krog in krog,
 saj mi smo domu stražniki
 in z nami drug je mnog!

Sovražni četi nikedar
 ne vpogne naš se tilnik,
 nikdár tej zemlji gospodar
 ne bode tuj nasilnik!

Ta svet prejeli dedno
 od hrabrih mi smo prednikov;
 tu bo domovje vedno
 le rodnih nam naslednikov.

Naj le preté sovražniki,
 prežé naj krog in krog,
 saj mi smo domu stražniki
 in z nami drug je mnog!

O vsevideči ti čuvaj,
 bedeči nad zvezdami,
 ti domovine zlati raj
 varuj in čuvaj z nami!

Krepost orjaško dlani,
 pogum junaški srcu daj,
 ti z nami straži, brani
 naš dom in narod vekomaj!

Potem naj le sovražniki
 preté nam krog in krog,
 saj mi smo domu stražniki
 in stražnik bo mu Bog!

KAZALO.

Letnice v oklepkih kažejo, kedaj je bila dotična pesem zložena, oziroma objavljena.

Predgovor	Stran 1—III
---------------------	----------------

P o e z i j e.

Motto (17. XI. 1893)	1	
Moje pesmi (V. 1902)	3	
Na dan! (5. X. 1906)	4	
Pritisnil me Bog na srce je (13. V. 1902)	5	
Poezija (10. V. 1902)	6	
Mriiča spremljal sem (1901)	8	
Srce — gnezdo, gredica (3. VII. 1901)	9	
„Lama sabaktani?“ (30. VI. 1902)	10	<i>Slovan I. 177</i>
Utrinjajo se „zvezde“	11	
Simonu Rutarju (5. V. 1903)	12	<i>27 1903, 321.</i>
Novi „bogovi“ (26. IV. 1905)	14	<i>Danica 1905, 161.</i>
Zvončku (Zvon, 1877)	16	
Beli Ljubljani (IV. 1882)	17	<i>Kl. M. 1908. S. N. 1882, 31.</i>
Pesem „šolskodomskė“ mladine (13. I. 1905)	19	<i>132.</i>
Ohrani Bog te v cveti (Zvon, 1880)	20	
Kdo naš je gospodar? (6. V. 1906)	24	<i>„Gorica“, 12. 5. 06.</i>
Narave svatba (Zvon, 1877)	29	
Fr. Ks. Mešku (17. X. 1904)	30	

Prisilna poroka (Nada, 1895)	31
Josipu Gorupu (Soča, 14. XII. 1888)	32
Gruzinki (7. VIII. 1901)	35
Slovenija svojemu cesarju 1—2 (Zvon, 1883)	36
„Non serviam« (Svetilnik, 1902)	41
Dan in noč	42
Noč pred svatbo	44
Kljubuj usodi	54
<i>SV 1891, št. 139</i> Prijatelju Ivanu Vrhovniku (8. VI. 1891)	55
<i>Danica 1905</i> Ob smrti Strossmayerjevi (11. IV. 1905)	57
Novi most (Zvon, 1870)	60
<i>Gorica št. 11. 1906</i> Josipu Stritarju (7. II. 1906)	62
Oj bodi domu zvest! (1888)	64
<i>Por. odd. iz</i> Knezo-nadškofu dr. F. Sedeju (III. 1906)	65
<i>„Gorica“ št. 24. 3. 1906</i> Iz ila (18. V. 1905)	68
Domorodne iskrice 1—3 (Slov. Glasnik, 1864)	69
Nebo zrcalo (Zvon, 1879)	72
Orfej Evridiki (Slovan, 1903)	74
Evridika Orfeju	78
»Triglavu« (Slovan, 1886)	80
Kelih življenja (19. IX. 1880)	81
Kronovi učenci (20. VI. 1892)	83
Carju Nikolaju (24. VI. 1902)	84
<i>LZ 1901, 62</i> Ivanu Veselu v spomin (XII. 1900)	86
<i>LZ, 1901, 204</i> Epitaf Ivanu Veselu (3. III. 1901)	86
Četrto stoletja (25. VII. 1905)	88
Ob jubileju Pija IX. in obletnici gor. knezo-nad- škofa Andreja (1871)	89
Svet vedno enak (11. V. 1901)	91
Prešernu (Gorica, 9. IX. 1905)	92
Zapisal ime sem ti v zvezde	94

Janezu Bleiweisu (Soča, 15. XI. 1878)	97
Bitva (Zora, 1872)	100
„Ljubljanskemu Zvonu“ (Zvon, 1881)	101
Le enkrat! (Slovan, 1886)	103
Pajek (1882)	105
Gor zleti! (11. V. 1902)	106
Venec na grob Krilanu (Slovan, III.1885)	107
Josipu Mašeri (20. IX. 1903)	111
Morilna slanica (14. V. 1902)	112
Slutnja (1901)	113
V kletki (1901)	114
Confessiones (O polnoči 14. IX. 1902)	115
V obrambo (Zvon, 1882)	119
Mladini v album (16. VI. 1902)	144
Napitnica (VI. 1906)	145
Odisej Argusu (29. I. 1902)	146
Argus Odiseju (30. I. 1902)	150
Značaj — trpin (21. II. 1905)	152
Delavcem 1—5 (Svetilnik, 1902)	153
Nov vrtec zdaj si zgradimo! (Soča, 27. IV. 1883)	157
Iveri 1—11	159
Grobni napis (25. IV. 1889)	162
Za Hrvate — naše brate! (Gorica, 9. IV. 1903)	163 <i>V/.</i>
V srce si glej! (Pred I. 1889.) <i>Kolovrat Zora Zvon</i>	166 <i>1889</i>
Andreju Jekšetetu (Soča, 25. IX. 1891)	168
Leté oblaki (Nada, 1896)	170
Stoj, solnčece, stoj! (21. III. 1903)	172 <i>Slovan II (1903/4)</i>
Opomin k veselju (Besednik, 1870)	174 <i>72</i>
Stražniki (Zvon, 1879)	175

POPRAVKI.

Na	5. strani	čitaj v	1. vrsti:	je	
"	80.	"	"	12.	: izgubil
"	112.	"	"	1.	: rosa
"	147.	"	"	13.	: uvrščen

O urejevanju IV. sv. gl. poročilo Heksova
v LZ 1909 str. 699, 700.

„NARODNA TISKARNA“ V GORICI

Gorica, dan poštnega pečata.

P. n.

V samozaložbi „Narodne Tiskarne“ v Gorici je izšel

IV. zvezek S. Gregorčičevih poezij,

katerega Vam pošiljamo. Kakor so se bliskovo razširili po naši slovenski domovini prvi trije zvezki njegovih krasnih poezij, tako, upamo, obišče tudi četrti zvezek slednjo slovensko kočo.

Zvezek stane elegantno vezan z zlato obrezo

K 3—, po pošti 20 vin. več,
broširan

K 2—, po pošti 20 vin. več.

Ker je čisti dohodek namenjen „Šolskemu Domu“, kateremu je bil pokojnik iz srca naklonjen do zadnjega diha, se eventualna preplačila hvaležno sprejmejo ter v domačem listu izkažejo.

Kdor knjigo obdrži, naj nam določljive označeni znesek po priloženem poštnem čeku. Kdor knjige ne mara obdržati, naj jo vrne pod istim zavitkom podpisani tiskarni založnici v teku 8 dni; v nasprotnem slučaju se smatra, da je knjigo sprejel in da jo plača.

Slovinci-rodoljubi, sezite po krasnih poezijah svojega nepozabnega pesnika. Z naročevanjem pokaže narod, da razume svoje velmože in da jih je vreden.

„Narodna Tiskarna“ v Gorici,

ulica Vetturini 9,

izdajateljica in založnica.

NB. V. zvezek S. Gregorčičevih poezij se začne tiskati še v tem letu.

